

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 203. • 25. ДЕЦЕМБАР 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

СРЕЋНО НОВО ЛЬЕТО

ДВА СЕ ДОБА, ЕТО, РА-ЗМИМОИЛАЗЕ. Прошла је једна — осамдесетпрва година. За неки дан, послје поноћи, стићи ће нова — осамдесетдруга.

Једној срећан одлазак, а другој још срећнији долазак. Људски је да се тога опоменемо. И ми то чинимо на разне начине. На наше, усвојене, виђене код других народа, и на нове, које смо измислили, или које ћемо смишљати. Разни су људи и људи још различитије. Свако од нас ће на неки посебни начин означити ово размимоласење времена. Дјеца ће организовати пригодне представе и састанке. Биће рецитација, пјесмица, негде ће се свирати, а сви ће пјевати. Јелке ће бити украшене, лица родитеља, учитеља и наставника, насмијешена. Мало ће ко од нас отићи на неке велике свечаности, мада то није лоше, иако је, изгледа, доста скупо. Како се организују те велике свечаности, сви знамо. О њима — ни ријечи! Нешто више о домаћинским светковинама, између четири, осам, дванаест или више зидова. Хране ће бити у изобиљу, пића двапут више него што је потребно — да се нађе. Никад човек не зна ко ће му у кућу тих дана свратити. Затим: новогодишње јелке, обавезни декор велике свечаности смјене времена. Поклопи, чоколаде, мали и велики балони, искрицаве разнобојне жаруље. Читав један мали свијет означава велика слава, прилагођен стамбеном простору просјечног Југословена. И музика. Поред оне обавезне поред црно-бијелог или колор телевизора, слиједе касетофон, магнетофон, грамофон... Најљепше би било кад би могло у три димензије: звучно, свјетлосно, људски. Електродистрибуција ће се побринути да нам тада не „проради“ неки трећи степен штедње. Јер, руку на срце, ми нисмо штеђели кад је требало. А сад, сигурно, не би требало да се штеди. Стабилизација је, признајемо, али се она не односи и на дочек. И кад се добро измјери расположење великих и малих Југословена поред ТВ пријемника, и других сличних апарата, успех ће, углавном, зависити од наше

кесе и инвенције људи са телевизије. Да ли ће Чкаљи написати баш добар текст за ту ноћ? Хоће ли Мија Алексић имати неку супер ролу. Шта је са Оливером Катарином? Оливер Драгојевић спрема шоу? Пјева ли Мери Цетинић?! Јесу ли изабрали пјесме које волимо, или ће то бити препуштено случају? Хоћемо ли већ једном добити прави новогодишњи програм за претплату коју баш не плаћамо најуредније?!

Оно најважније — здравље, срећу, весеље, добру капицу и храну, играчке и чоколаде, бонбоне и друге драгулије — већ смо обезбједили за нас и нашу дјецу. Ако нас неко мало изневјери, опростићемо му. Можда ће неки критичар ТВ програма бити строжији, али то ће послје дочека Нове године бити скоро његова приватна ствар. Уосталом, критичари ће морати да хвале и да куде... Сад је важно утврдити детаље — како, када, на који начин отпратити једну доста успјешну годину и дочекају ону која долази, за коју већ имамо оптимистичке планове. Прерачунали смо је у доларе, дојчланд марке; и-сказали у индексима; обећали, и њој и себи, многе занимљиве догађаје. Сад је ред да је дочекамо у великом стилу.

Кад тридесетпрвог децембра сат откуца поноћ, запјевајмо „Интернационалу“, лијепо радничку химну, и „Друже Тито, ми ти се кунемо...“. Учинимо то, и срца ће се отворити, осмјехнуће се нешто у нама, јер ћемо чути ти ху мелодију многих гласова који ће се слити у пјесму братства и јединства. Послије ће нам свака пјесма бити лијепа, свако вино добро. Кад револуција проговори пјесмом, онда смо ми, као и увијек, ратници. Распооређени на границама мира, неврстаности, социјализма. Борци за самоуправљање, људи који корачају великим Титовим путем, не заборављајући да је његово дјело утемељено у сваки наш празник.

Нека нам је срећно ново лье то што нам је на прагу.

Раде ЈОВИЋ

ПРОСЛАВЉЕНИ НОВЕМБАРСКИ ПРАЗНИЦИ

Поводом 37. годишњице ослобођења наше општине у Будви је 21. новембра одржана свечана сједница Скупштине општине и друштвено-политичких организација. Послије реферата, који је по длио председник Предраг Ђулафић, подијељене су новембарске награде ООУР „Хотели Бечичка плажа“, Секцији за питања друштвеног положаја жена у Петровцу, Саву Куљачи, пуковнику ЈНА у пензији, Милану Нолчићу, директору „Зета филма“, и Милораду-Мику Драговићу, наставнику у основној школи „Стјепан Митров Љубиша“. У име награђених захвалио се Милан Новић. У културно-умјетничком програму, који је потом одржан, учествовали су Културно-умјетничко друштво „Кањош“ пионери из Дјечјег вртића и Мјешовити хор. Сљедећег дана откривена је спомен-плоча у Петровцу на згради у којој је 1935. године форми-

ран Међуопштински комитет КПЈ за општине Петровац и Свети Стефан. Том приликом говорио је Светозар Вукмановић-Темпо, члан Савјета Федерације, а спомен плочу је открио првоборац Лука Ђурашевић. Приликом полагања камена темеља за хотел „Палас“ говорио је Лазар Шољага, а на свечаном отварању Основне школе „Мирко Срзентић“ Светозар Радловић. Пресијецањем траке Лазар Ђачић означио је отварање овог значајног објекта.

Двадесетдругог новембра одржана је брдска ауто трка „Ослобођење Будве 81“, на релацији Завала — Лапчићи.

Уочи Дана Републике, 28. новембра, у сали „Зета филма“ одржан је свечани концерт КУД „Кањош“ уз учешће Мјешовитог хора, Женске вокалне групе, Фолклорног ансамбла, Ритмичке секције и Народног оркестра.

Двадесетдеветог новембра у 10 часова откривена је спо-

мен плоча на Куфину, гдје су у јулу 1941. године устаници из Петровачке општине и Црмнице водили вишедневне борбе с моторизованим снагама окупатора. Говорили су Предраг Ђулафић и Вукалица-Ђедо Милутиновић, члан Савјета Федерације. Спомен плочу открио је првоборац Илија Медиговић.

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА ПОВОДОМ ДАНА ЈНА

Уочи 22. децембра — Дана ЈНА у Будви је, у сали „Зета филма“, приређена свечана академија посвећена овом значајном датуму из наше револуционарне историје.

О зачецима наше Армије — првим устаничким дањима и победама — говорио је Предраг Ђулафић, председник Скупштине општине.

У програму су учествовали чланови Културно-умјетничког друштва „Кањош“ и Књижевне омладине.

Сјутрадан, 22. децембра Нико Јовановић, председник Општинског одбора СУБНОР-а, говорио је у Режевићима о тринаестојулским акцијама, а Митар Павловић открио је спомен плочу.

НОВУ 1982. ГОДИНУ

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ РАДНИМ ЉУДИМА, ГРАЂАНИМА, ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ И ОСНОВНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА УДРУЖЕНОГ РАДА СА ЖЕЉАМА ДА И УБУДУЋЕ ПОСТИЖУ СВЕ ЗНАЧАЈНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ

РЕДАКЦИЈА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ИЗ РАДА ОСНОВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ САВЕЗА КОМУНИСТА У ООУР ПАЛАС

Међусобне односе треба поставити на најбољи начин

На проширеном састанку Основне организације Савеза комуниста ООУР „Палас“, коме су присуствовали и чланови радне групе Централног комитета СК Црне Горе: **Ненад Бућин**, члан Председништва ЦК, **др Давид Дашић**, извршни секретар у Председништву, и **Богољуб Вучинић**, члан ЦК, затим секретар Општинског комитета **Жарко Миковић** и члан Комитета **Трипко Матовић**, разматрана су актуелна питања кадровске политике, самоуправљања, инвестиција и трошкова пословања основне организације удруженог рада.

У току овогодишње главне туристичке сезоне у ООУР-у „Палас“ било је запослено 158 сталних и 122 сезонска радника, и то са високом и вишом школском спремом — 12, висококвалификованих радника — 23, толико са средњом спремом, квалификованих радника — 53, полу-квалификованих и неквалификованих — 46. Указано је на флукуацију радне снаге као последицу ниских личних доходака, нижих од прихода у другим организацијама удруженог рада. Истакнуто је да се још увијек не предузимају неопходне мјере за обезбјеђење стручног кадра за хотел „Ас“ у Перазића долу. Још нису израђени самоуправни споразуми о заједничком приходу и доходу, продаји капитета и трговини. О функционисању делегатског система, међутим, на састанку није било ријечи. Стекао се утисак да је добро све што се ради на нивоу „Паласа“. Било је доста примједби на рад самоуправних интересних заједница и општинских органа, Радне заједнице заједничких служби „Монтенегрокомерца“ и „Монтенегроекспреса“.

Ако се помене неки проблем, онда се то чини да би се кривица пребацила на неког другог

Лазар Шољага, директор ООУР „Палас“, говорио је о инвестиционој политици. Приступило се изградњи хотела „Палас“ (370 кревета) чија предрачуна вриједност износи 48 милијарди динара. Предстоји изградња туристичког насеља „Олива“ са 400 кревета. Међутим — наставио је Шољага — није довољно изградити само хотеле, већ треба градити и улице, водовод и објекте за ванпансионску потрошњу. За „Ас“ је рекао да у моменту када су га купили нису знали што их чека, иако су били ангажовали стручне екипе, на се десило да је било знатно нише радова и трошкова од предвиђених, због чега је дошло до одлагања отварања овог објекта.

Жарко Миковић је рекао да дискусија на састанку личи на извјештај радној групи, а не на анализирање понашања комуниста у свијетлу закључака 21. сједине Централног комитета. Ништа се ново није чуло о томе какви су односи између ООУР-а и радне организације, односно у самом „Паласу“. И члан Председништва ЦК СК Црне Горе **Ненад Бућин** покушао је да скрене ток састанка на анализу рада и понашања комуниста. Он је рекао да, ако се у дискусији помене неки проблем, онда се он помиње као последица кривих не школе, радне организације, самоуправних интересних заједница, а не тражи се начин како да се он ријеши, у првом реду сопственим снагама.

На састанку је указано да ООУР „Палас“ не сарађује довољно с другом туристичком организацијом — ООУР „Петровац“. За пољепшање те сарадње — стекао се утисак на основу дискусије Воја Грегорића — крива је радна организација „Монтенегро турист“.

Никола Павловић, секретар СОСК, говорио је о проблемима у набавној служби. Осврћући се на комуналне проблеме у Петровцу, он је подржао развој мале привреде, али не тако да се људи преко ноћи богате. Изјавио је и то да се најбоље локације допирју преко робачких веза.

Као да се избегавава расправа о важним питањима

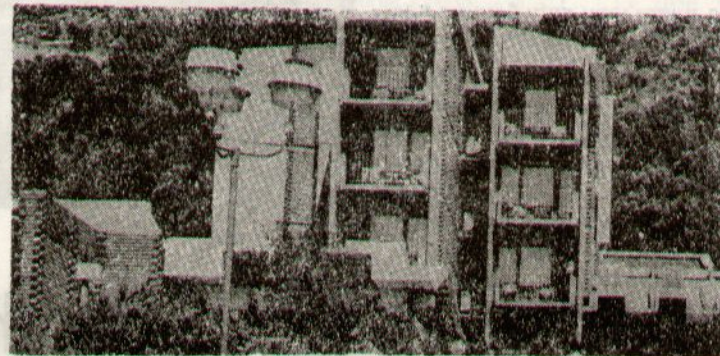
Учествујући у дискусији, **др Давид Дашић** је рекао да треба нешто мијењати у техници рада. Свуда су унапријед припремљена уводна излагања, па питања и одговори — као да се избегавава расправа о одређеним важним питањима. Тематска конференција комуниста „Монтенегротурист“ дала је могуће правце акције, посебно у међусобним односима основних

организација у оквиру радне организације. А шта је ова партијска организација предузела за рјешавање питања односа са Заједничким службама и „Монтенегрокомерцом“? Намеће се утисак да су радници и комунисти „Паласа“, и не само „Паласа“, у том погледу прилично пасивни, да не предузимају неопходне мјере, да се не договарају међусобно, и с другима, о организовању акције, већ стално понављају како ти односи не ваљају, проглашавајући се немоћним да их мијењају.

— Ми годинама причамо исте приче — рекао је **Лазар Шољага** — али то не иде даље од ООУР-а. Делегати ООУР-а у Радничком савјету „Монтенегротурист“ су пасивни. Ништа није учињено на унапређивање међусобних доходних односа. Немамо довољно креативних снага, а стиче се утисак да

неко изван ООУР-а те иницијативе спутава. Нема дана када не идемо у СИЗ за изградњу, СИЗ за комуналије, у општину, радну организацију „Монтенегротурист“ са захтјевима и молбама, а врло мало успијевамо.

Иако је у Петровцу — констатовао је **Ненад Бућин** — основна дјелатност угоститељство, оно није фактор који би морао да буде. — Прво, комуналци би морали у првом реду вама да служе, школство би морало да вам даје кадрове, али се нико не узбуђује због тога што то није тако. Ако се стално на дневни ред само постављају а не рјешавају проблеми — то онда демобилише чланство. Ви већ дуго времена постављате проблеме школовања кадрова, комуналија и односа у радној организацији, који нису добро регулисани, али се не трудите како да те вјечите теме, једну по једну, скидате с дневног реда. Што се тиче односа у „Монтенегротурист“, сигурно је да би комунисти „Монтенегрокомерца“, „Монтенегроекспреса“ и Радне заједнице заједничких служби имали примједба и на ваше понашање према њима, као што ви њима упућујете критике. Зато се треба заједнички позабавити питањем како те међусобне односе, који још нису добро регулисани, поставити на прави начин.

Хотел „Кастел-Ластва“

ИЗ НАШЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ ПРОШЛОСТИ

ПИСА: САВО КУЉАЧА

ШЕСТ МЈЕСЕЦИ РАДА МЕЊУОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА КПЈ

Међуопштински комитет Комунистичке партије Југославије за општине Тиват, Котор, Грбаль, Будву, Свети Стефан и Петровац руководио је партијско-политичким радом и народноослободилачким покретом од половине октобра 1941. до половине априла 1942. године. Ипак, недовољно је познато, када је и под каквим условима настао, како је радио и утицао на општу војно-политичку ситуацију и становништво приморских општина. Разлог за недовољно познавање активности овог Комитета може бити само у томе што се до сада о њему и његовом утицају на ток догађаја недовољно писало и говорило. За то не треба тражити кривце — њих, у ствари, и нема, јер они који су писали о том раздобљу чинили су то колико им је било потребно, да би њихов напис, књига или излагање представљали заокружену целину. Овај Комитет нази

вају и реонским или бироом хелија, а не међуопштинским како је називан док је постојао. Такође се нигдје тачно не помињу имена свих његових чланова који су били изабрани на партијској конференцији октобра 1941. године.

КОМИТЕТ ЈЕ ДАВАО ТОН СВИМ АКЦИЈАМА НА ТЕРЕНУ

Свакодневни рад Комитета одвијао се за шире јавности скоро илегално. Сједиште му је било ван домаћаша непријатеља и под заштитом наоружаних партизана. Његови чланови нијесу се китили тим звањем, нити су то посебно наглашавали ни онда када су пред масама иступали у име Партије. Комитет није правио велике подвиге, он је само извршавао и спроводио директиве Партије, прилагођавајући их политичким и војним приликама на терену. Његови чланови нијесу имали много више идеолошко-политичког образовања и организационог искуства од осталог чланства. Били су равноправни међу собом у доношењу одлука и закључака и колективно одговорни за извршавање постављених зада-

така. Међутим, то не значи да прије доношења неке одлуке или закључка није било врло оштрих дијалогова и борбе мишљења међу члановима Комитета. Напротив, било је расправа по резним питањима, нарочито о томе како прилагодити опште директиве виших партијских руковођа и војних штабова политичким и војним приликама на терену да би те директиве прихватили као неопходне не само они који су их извршавали, већ и читаво становништво.

Иако је прошло близу 40 година од престанка постојања Међуопштинског комитета, треба оставити што је могуће више података о његовом раду. Ако ни због чега другог, ради сагледавања ондашњег стања на терену, оцјенивања појединих догађаја, доношења реалних закључака и давања упутстава за даље јачање и ширење НОБ, организовање народне власти, омладине, рада са женама и свакодневнег објашњавања политике и циљева народно-ослободилачке борбе.

Ова сјећања ће, бар донекле, допунило оно шта је до сада о том Комитету написано, а можда ће подстакнути и друге да дају своја виђења његовог рада, што би још више допунило сазнања о њему. Јер, записници с његових састанака нијесу сачувани, а такође ни други документи — овдје, на терену, пропало је све у току рата. Комитет се помиње у неким извјештајима чланова и делегата Окружног комитета КПЈ Цетиње, који су пре носили директиве и ставове виших руковођа и помагали му у раду.

Оно што су Међуопштински комитет, његови чланови и читава партијска организација на овом терену постигли није било без значаја за народно-ослободилачки покрет на терену, првенствено захваљујући изванредним врилинама његовог секретара Вељко Ивова Митровића. До почетка 1942. Комитет је сам, а од када је формиран Приморски батаљон „Стеван Штиљановић“, заједно са Штабом тог батаљона, давао тон и темпо свим војно-политичким акцијама на тере-

ну. Та сарадња и заједничке акције утицале су на стање и одnose међу становништвом ове регије и између становништва и његовог оружаног дијела.

Предисторија Међуопштинског комитета за источни дио Воке, будванску општину и Паштровиће могла би се назвати припремним периодом за прву изборну партијску конференцију, на којој су делегати партијских хелија са цијелог подручја изабрали Међуопштински комитет. Он је „покривао“ терен Мјесног комитета КПЈ Котор до последије устанка 1941, затим партијску организацију петровачке општине, која је до тада припадала Мјесном комитету за срез барски.

Припреме за партијску конференцију, боље рећи предприпреме, трајале су прилично дуго и биле скопчане с многим тешкоћама. Оне су, на крају, умијесто да ојачају, ослабиле партијску организацију у свето-степанској и будванској општини. А трајале су од последије устаначких дана, од половине августа, када је члан ОК КПЈ Цетиње Вељко Митровић успоставио везу са члановима Партије и устаницима из Паштровића, који су остали са оружјем на Паштровској гори, до партијске конференције, која је одржана половином октобра 1941. године.

УСПОСТАВЉАЊЕ ВЕЗА С РУКОВОДСТВОМ

Када је успостављена веза са ОК Цетиње, чланови Међуопштинског комитета за свето-степанску и будванску општину и други чланови Партије упознали су чланове и делегате ОК и ПК с догађајима и проблемима на терену. А њих у устанку, и непосредно последије устанка, није било мало. Речено је да од Мјесног комитета КПЈ Котор нијесмо били благовреме

но обавијештени о дану и ча су почетка оружане борбе, да је борба почела на основу вијести из петровачке општине. На основу тих вијести почетак оружане борбе одређао организација партије 13. јула претворио се у масовни устанак. Умјесто брзих и изненадних акција на објекте и живу силу окупатора, имали смо одмах фронталну борбу, која је за нас била неповољна. Маса становништва напустила је домове и без ичега се ставила под заштиту устаника, мислећи да борба неће дуго трајати. Када је устанак спасан, становништво се морало вратити у села, гдје је било много попарљених и опљачканих домова. Народ је негодовао и пријетио да је опасност да Партија изгуби свој утицај на масе, који је био неспоран до почетка борбе. Устанак је одбио много жртава, репресалије и одмазда окупатора биле су драстичне: убијао је, палио куће и љетину, пљачкао и уништавао све шта је могло послужити за живот. Завладао је страх и неизвјесност не само код народа, већ и код многих устаника. Обавијештења и поузданих вијести није било. Од недобронамјерних (понекад и од добронамјерних) појединаца могло се чути како је устанак свуда пропао, како је ово још једна капитулација пред окупатором, равна оној од априла, како су комунисти по-

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакцијски колегијум. Главни — одговорни уредник Милонан Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жиро-рачуна 20710-478-287 код СДК Будва — Штамп: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

СЈЕДНИЦА КОМИТЕТА ОКСК

Остваривање кадровске политике

Идејно-политичка питања остваривања кадровске политике била су тема о којој је расправљао Комитет Општинске конференције СК Будва на сједници одржаној 11. децембра. Том приликом истакнуто је да предстојећи избори у друштвено-политичкој заједници и друштвено-политичким организацијама захтијевају досљедније спровођење прихваћених ставова. У свим срединама треба спровести принципе ограниченог мандата, колективне и појединачне одговорности. Посебан заокрет треба направити у спровођењу принципа ротације како у органима друштвено-политичке заједнице тако и у органима удруженог рада. Треба свако да се врати у организацију из које је дошао на политичку функцију. То није никаква деградација личности и његове вриједности. У том смислу треба појаснити нормативна акта у радним организацијама и прилагодити их нашим условима. Полазећи од духа иницијативе друга Тита, Комитет је једногласно прихватио предлог да нико од функционера не може остати на руководећем мјесту на коме је провео претходни мандат. Било је говора и о монопољу уских кругова у креирању кадровске политике. Није добро пред саме изборе истаћи кандидате, већ то треба урадити благовремено и истаћи шире листе које би ишле у мјесне заједнице и радне колективе, што би омогућило да се о кандида-

тима изјасни друштвена база. Притом треба посветити више бриге млађим кадровима. Речено је да се у неким срединама тешко примају приправници вјероватно из бојазни да ће неко морати да промијени столицу.

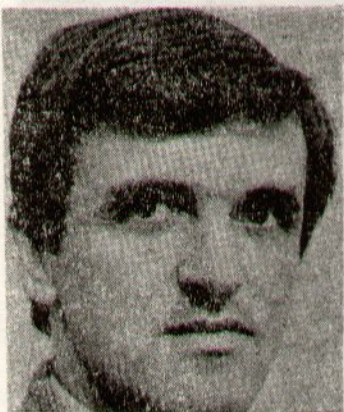
Недосљедност у спровођењу кадровске политике имала је доста негативних посљедица. Нијесу ријетки примјери да се мијењају и прилагођавају нормативна акта ради кандидата који немају одговорно одговарајућу квалификацију. У таквим организацијама тешко могу доћи до радног мјеста приправници, а пословни резултати су лоши. Треба се изборити за што већу циркулацију кадрова на релацији привреда — ванпривреда. Службе које се периферно посматрају често су важније од неких руководећих мјеста. Исто тако, треба сматрати саставним дијелом кадровске политике и расподјелу личних доходака, јер због неадекватног награђивања многи стручњаци напуштају привреду и прелазе у управу и друштвене службе.

У току је измјена и допуна друштвеног договора о остваривању кадровске политике, па се многе негативности кроз овај нормативни акт могу отклонити. С тим у вези речено је да се са израдом овог документа касни и да тај посао треба убрзати. Измјене и допуне мораће да се изврше и у правилницима организација удруженог рада.

В. СТАНИШИЋ

Створити чврсте и сигурне људе

ПОЛАЗНА ТАЧКА сваког размишљања о Савезу социјалистичке омладине, његовој моћи и спремности да одговори основним друштвеним захтјевима је осјећај да се човек у излагању предметних искустава понавља, да говори нешто што је већ речено и да, вјероватно, неће пуно новог саопштити. Но, нека ми буде допуштено да изнесем своја виђења садаш-

Светозар Маровић, председник ОК ССО

њег тренутка ове организације, не тежећи некој свеобухватности. За почетак износим мишљење о њеној досадашњој активности с тврђом да не одговара како стварним могућностима овог слоја друштва, тако и основним друштвеним захтјевима. Организација младих још увијек је „пратилац“ основних друштвених кретања — не успјева да се прикључи онима који одлучују о томе. Ово је — и као посљеди-

ца и као узрок — условљено са неколико карактеристичних момената у животу ове организације. То је, прије свега, фактичко непостојање омладинских основних организација, неустављање „пуног контакта“ младих с њом, јер је још увијек не осјећају као мјесто одакле могу да утичу на друштвена збивања, затим неодговарајући однос других друштвено-политичких организација.

Нормално је да човек, настојећи да сагледа укупност основа за једно овако стање, тражи разлоге који погодују оваквом тренутку организације. Подијелио сам их на три основне групе.

Прва група разлога непосредно је повезана са садашњим тренутком укупног друштвеног развоја. Њега карактерише интензиван интерес људи ка личном и запостављање заједничког. То чини да један дио омладине бива све подложнији некритичном усвајању туђих схватања, особито менталитета потрошачког друштва.

Друга група тиче се саме наше организације и њених карактеристичних лутања у тражењу правих садржаја и метода рада који би обезбиједили масовније, стваралачко и организовано, дјеловање младе генерације на друштвена кретања.

Трећа група разлога односи се на недовољно изражен утицај осталих друштвено-политичких организација на садржај рада наше организације, а на тај начин и на укупност њених могућности, привлачности и ауторитета

у свакој средини појединачно.

Шта смо себи поставили као задатак?

Мислим да нисмо погријешили у вредновању приоритета, ако смо се определили да наша основна активност буде усмјерена на очување идејности у акцијама младих, да континуираним идејно-политичким радом упознајемо младе с вриједностима и путевима нашег самоуправног социјалистичког друштва, да тако доведемо младог човека до сазнања да смисао живота није обезбједити што више прихода за живот или постати члан неког утицајног управљачког тима, да мудрост није слагати се, не размишљајући о њима, с мишљењем других.

Да бисмо ово постигли настојаћемо да што прије пронађемо одговарајуће форме рада, што подразумева превазилажење досадашњих, карактеристичних, хоризонталних повезивања како на нивоу наше организације, тако и у комуницирању међу осталим друштвено-политичким организацијама и обезбјеђивања квалитетне вертикалне комуникације (мисли се на однос највећег дијела младих људи, тј. чланства и његових представника у руководствима).

Створити чврсте и сигурне људе нашег самоуправног друштва, који неће као вода мијењати свој облик зависно од суда, јесте темељни задатак наше организације.

Светозар МАРОВИЋ

вели народ у борбу, па га остварили, да се сам сналази пред разјареним окупатором. Тешкоће које су искрсава ле у устанку биле су предмет првих разговора с друговима из виших партијских руководства. Већина нас није познавала сурове законе рата, револуција и народноослободилачких покрета, па смо мислили да је за све наше тешкоће и неуспјехе у устанку неко други крив, а не окупатор, кога смо, истини за вољу, били много потцијенили.

Доласком Вељка Мићуно вића половином августа 1941. на Паштровску гору била је успостављена веза с партијским руководством. Послије више од мјесец дана неизвјесности и свакојакних појединачних и групних искушења шта ће даље бити и шта да се ради, више се нијесмо осјећали усамљени. То је за нас био догађај од прворазредног значаја, јер је Вељко чланове Партије и устанике упознао с најновијим и најважнијим догађајима и дао у путства за даљи рад. Затим су долазили и други другови које су слали Окружни и Покрајински комитет КПЈ. Почела је доста жучна и мучна дискусија с партијским и војним руководством устанка у ове двије општине и по хелијама са свим члановима Партије. Дискутовало се о резултатима првих борби о ономе што је било добро, а шта није, о онима који су правили грешке, не само на Приморју, већ и даље, у процјени ситуације, давањем погрешних информација и контрадикторних директива које су долазиле на терен

посредним путем да се чланови Партије предају, односно да се не предају. Од првог дана разговарало се како треба радити убудуће и који су непосредни задаци. Борба је била почела и није смјела стати ни слабити, већ се у новонасталим условима развијати — то су жељели сви да нагласе. Само се поставило питање како ту борбу водити и како њоме руководити да се опет не би прекинула веза између руководства и базе.

ОЦЈЕНА ПОКРАЈИНСКОГ КОМИТЕТА КПЈ

Основни проблем настао је када су другови из ОК и ПК КПЈ саопштили оцјену да Мјесни комитет КПЈ Котор није извршио свој задатак као руководство устанка, да ће ПК одлучити да ли ће се то партијско руководство укинути — распустити или ће бити кажњени за то одговорни чланови. Према тој оцјени, која је пренесена на партијске хелије у светостефанској општини, МК КПЈ Котор није био ни способан, ни погодан, да и даље руководи партијским организацијама у светостефанској и будванској општини, које су у устанку добро извршиле похваљена партијска организација у тим општинама зато што је велики број устаника остао у шуми, спреман да се и даље бори против окупатора под руководством КПЈ. Речено је да одмах послје устанка није било јасног и чврстог става руководства и хелија о томе ко да остане у шуми, јер се није могао

предвидјети развој догађаја, које је окупатор наметнуо, нити се знало гдје се они који желе да остану могу склопити испред војске док она пређе планину. Зато је у рацијама ухваћено неколико другова који су били одлучили да остану у шуми. Срећом, окупаторска војска није се задржавала на терену, већ га је само „прочешљала“, и то не темељито, па је послје тог чишћења остало у шуми, што са оружјем, што без оружја, око 120 устаника из Паштровића и будванске општине. То није било мало у односу на друге крајеве који су имали већи број становника и гдје је партијска организација била бројнија од наше.

На основу оцјене и извјештаја другова делегата, које су подносили ОК Цетиње и ПК КПЈ за Црну Гору и Боку, донесена је одлука да се пет партијских хелија из светостефанске и будванске општине (хелија у Брајићима имала је само једног члана, јер су се друга двојица била предала), припоје Мјесном комитету Вар и преко њега вежу са ОК КПЈ Цетиње. МК Вар и његове партијске организације у устанку постигли су велике успјехе, али ми није смо могли наћи за њих оправдања зашто се, у посљедњим јулским данима, из Црмнице, коју смо најбоље познавали, предало окупатору толико чланова Партије и устаника и зашто се предао секретар МК Никола Никић. Знали смо да је у Црмници постојала јака партијска организација с вишегодишњим искуством и да у њој има не-

мали број школованих и стarih чланова Партије, који су о револуцији и борби радничке класе морали више знати, па нас је чудило зашто су онако поступили. Због тога не мали број чланова Партије из будванске и светостефанске општине није био вољан да се њихове организације потчине руководству у Вару. Жељели су да и даље остану у саставу Мјесног комитета Котор.

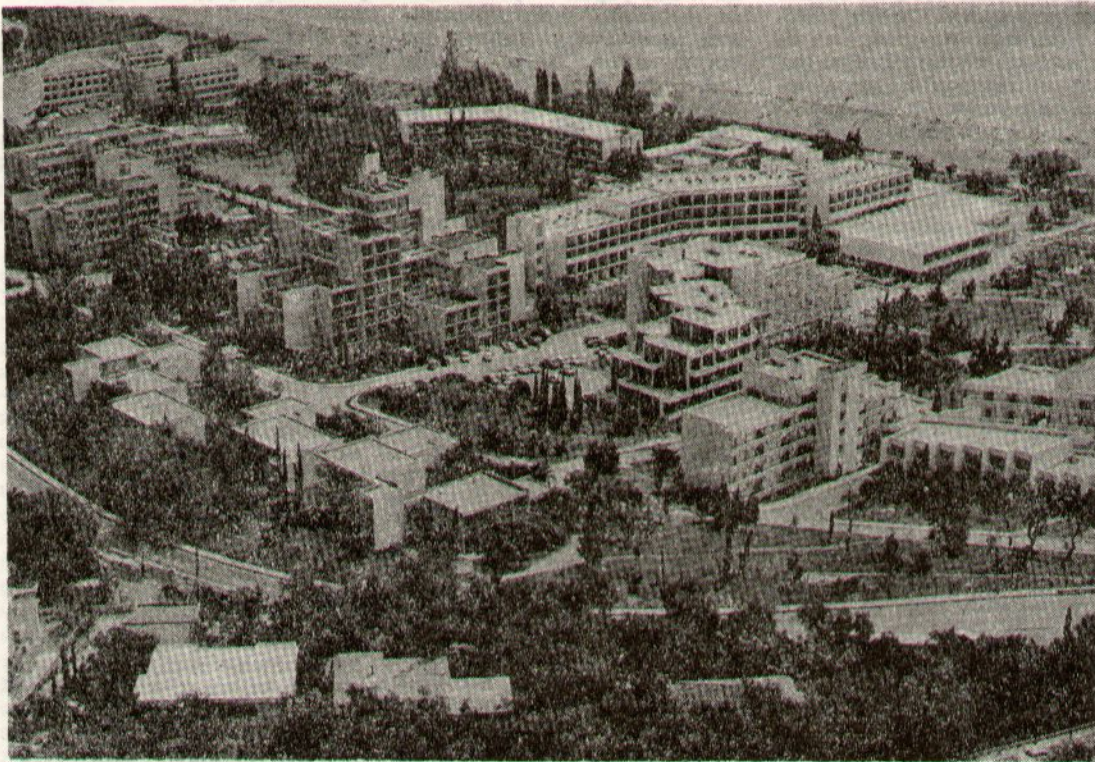
ЗАТАЈИЛЕ БОРБЕНЕ АКЦИЈЕ НА ПОДРУЧЈУ МК КПЈ КОТОР

Партијско руководство за светостефанску и будванску општину које је прије устанка и у устанку било обједињено у ранији Међуопштински комитет, са још неколицином израслих чланова Партије сложило се са оцјеном Покрајинског и Окружног комитета у оном њеном дијелу који се односио на ужи дио руководства МК Котор. Тај комитет успјешно је руководио припремама за оружану борбу на подручју које је покривао, али, кад је дошла директива за почетак акција, руководство је прешло у илегалство, избјегло могућа хапшења и тиме извршило само први дио задатка почетка борбе против окупатора, док други — активирање већ формираних одреда и група и извођење борбених акција на подручју Котора, Тивата и Грбља — није уопште извршило. Тако првог дана устанка, па и наредних неколико дана, на том подручју није изведен ни један напад на окупатора и његове објекте. Крсто Груревић, члан Мјесног комите-

та Котор, који је имао задатак да пренесе директиву за почетак борбе против окупатора партијском руководству на подручју Будве и Светог Стефана, није на вријеме дошао, већ се неодговорно понио према тако важном задатку, када је ту ноћ негдје уз пут преспавао и тек 13. јула око подне, пошто је борба већ давно било почела стигао у село Куљаче и ступио у везу са секретаром првог Међуопштинског комитета Марком Лазовићем Куљачом и саопштио му директиву за почетак борбе. Он је том приликом истакао да прво треба почети с диверзантским акцијама. На крају је рекао: „Кад сте већ дигли општи устанак, примите на себе пуну одговорност и водите га даље“. У данима устанка није било чланова Комитета на подручју будванске и светостефанске општине, гдје је борба већ била узела широке размјере, иако би њихово присуство било до бродошло. Због неактивности Комитета изгубила се не само контрола, већ и веза с партијским организацијама у општинама, гдје се водила борба. Партијско руководство упутило је свог члана Васу Томова Митровића да успостави везу са МК КПЈ Котор. Васо је 20. јула наишао код Мирца на италијанску засједу и погинуо. Том приликом рањен је Митар Радов Митровић, који је ишао с њим. Васова смрт била је ненадокнадив губитак за партијску организацију, јер је он био један од најспособнијих младих комуниста на нашем терену.

(Наставиће се)

ДОБИТНИЦИ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

ООУР „Хотели Бечићка плажа“ — узоран колектив

ИМАЈУЋИ У ВИДУ изузетне резултате и примјерно залагање читавог колектива у борби за остваривање већег дохотка и за економску стабилизацију, Жири је једногласно одлучио да се Новембарска награда додијели Основној организацији удруженог рада „Хотели Бечићка плажа“. Она је већ дуже времена једна од водећих у ХТО „Монтенегротуристу“, а нарочито је исказала своје самоуправне, организационе, оперативне и високо продуктивне способности у периоду после ката-

строфалног петнаестоаприлског земљотреса.

Импозантни хотелски комплекс од 2.600 кревета са свом пратећом структуром објеката успјешно је и у рекордном року саниран. Колектив је одолео стихији и побиједио је на опште задовољство свих радних људи и грађана наше комуне и шире друштвене заједнице. Средства југословенске и свјетске солидарности нашла су се у рукама вриједних после-ника.

У тренуцима најтежих искушења пред задатком

де изврши свој дуг према заједници која им је повјерила на коришћење и управљање огромна друштвена средства, овај колектив и зналази могућности да и другима помогне, у првом реду радницима до тада такође импозантног хотелског комплекса на Словенској плажи.

Узорни колектив ООУР

„Хотели Бечићка плажа“ постиже изванредне резултате и у другим сферама друштвено-политичке активности.

Истакнути борац наше револуције

Саво Куљача

САВО ТОДОРОВ КУЉАЧА, носилац „Партизанске споменице 1941“, истакнути организатор, борац и руководилац из времена славне револуције, дуго времена по ослобођењу обављао је одговорне војне и политичке дужности у јединицама Југословенске ратне морнарице. После је пензионисања он је наставио да доприноси самоуправ-

ном социјалистичком друштву и Комунистичкој партији чији је одан члан још из времена њеног илегалног рада.

Непоколебљив комуниста и борац, искрен друг и пријатељ, Саво Куљача је у свако доба спреман да нам стави на располагање своје непроцењиво револуционарно искуство. Осјећајући топлину његових увијек одмјерених и поучних ријечи, ми се с њим и уз њега осјећамо још снажнији и сигурнији.

Он је увијек — деценијама као и данас — био и остао окренут времену, људски постојан, неустрашив и неуморан у свакој друштвеној акцији. Већ неколико година брижљиво сакупља меморијалну грађу нашег устаничког краја и даје незамјенљив допринос сређивању биографија палих бораца и жртава фашистичког терора.

Активни посленик и стваралац, Саво Куљача је постојан на линији даље борбе за изградњу социјалистичких самоуправних односа.

МИЛОРАД — МИКО ДРАГОВИЋ, наставник Основне школе „Стјепан Ми-

Борци и градитељи

ОРГАНИЗАЦИЈА ЖЕНА наше општине заслужује друштвено признање, које се не може ничим оспорити. Зато је Жири једногласно прихватио предлог да се додјеливањем Новембарске награде за 1981. годину званично исказе то признање Мјесној организацији жена у Петровцу.

У рату и револуцији жене овог подручја биле су борци, болничарке и одборници, чланови СКОЈ-а и Комунистичке партије Југославије. Биле су сестре и мајке партизанке. Нијесу их застрашивале логорске жике, стрелишта, окупаторски бајонети и четничке каме — гинуле су пркосно и усправно. Одбијале су да приме исповједника и причест ка да су им експоненти окупатора, под окриљем епитрахиља, „великодушност“ нудили опроштај грјехова.

Жене и дјевојке Петровца и околних села у периоду обнове и изградње освајале су удар

ничке значке на пругама Шамац-Сарајево, Нишких—Титоград, на градилиштима Новог Београда, аутопута Београд—Загреб, на брани у Маврову, хидроцентрали Глава Зете, на Солани у Улцињу и житородним пољима Војводине

Жене Петровца, Буљарице, Крушевице и Режевића, које су добиле Новембарску награду, могу с поносом да носе и ово наградно обиљежје, упоредо с ратним орденима и медаљама послејератним ударничким значкама и похвалама, јер она представља својеврсно признање за друштвени допринос и стваралаштво после рата и несеквично залагање у периоду после катастрофалног земљотреса, за свакодневно гостопримство које су указивале бригадистима савезне омладинске радне акције у Буљарици, као и за непрестану пажњу према мајкама, сестрама и супругама палих бораца.

Примјеран радник и организатор

МИЛАН НОВИЧИЋ, један од најзаслужнијих руководилаца и креатора у стварању и развијању филмске индустрије у нашој Републици, оснивач је „Зета филма“, једне од најбољих организација ове врсте у нашој земљи. Његовом заслугом на репертоару наших биоскопа налазе се многобројна дјела свјет-

Милан Новичић

ског гласа преко којих се доприноси васпитавању укуса публике, што је један од веома важних задатака на пољу просвете и културе.

Колектив „Зета филма“, чији је директор Милан Новичић, примјерно се ангажовао на санирању и отклањању штета које је катастрофални земљотрес нанео њиховој и нашој заједничкој имовини. Примјеран и самоиницијативан, великих радних и организаторских способности, Милан Новичић је у том веома сложеном и одговорном послу постигао веома запажене резултате.

Врстан педагог

тров Љубиша“, постигао је, као ријетко ко, изванредне резултате у веома одговорном раду — васпитавању и школовању многих генерација ђака. Дијете наше револуције, он је израстао у човјека пуног људских врлина: њега је југословенско социјалистичко друштво подигло, а он му, за узврат, поклања читавог себе, све своје способности и неиспрпно врело љубави према младој генерацији.

ОСВРТИ

Неодговорност делегација и делегата

На заједничкој сједници свих вијећа Скупштина општине је 26. новембра, између осталог, покренула и питање неактивности појединих делегата и делегација. Да многи делегати за све то не пају увјерили смо се непосредно после тога — одвојена сједница Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница није одржана, јер је неколико делегата у паузи „нестало“, па није било потребне већине! На основу тога Служба за скупштинске послове израдила је „Обавијест о одсутности делегата на сједницама Скупштине општине“ и доставила је свим организацијама и делегацијама које имају делегате у Скупштини.

Делегатски систем функционисао већ осам година, али неке основне ствари се заборављају. На примјер: делегација је дужна да се прије сједнице Скупштине састаје, размотри материјал, заузме ставове и да смјернице делегату за одлучивање у Скупштини, а уколико је тај делегат спријечен да присуствује сједници, делегација му одређује замјеника.

Међутим, ова информација Скупштинске службе показује да делегације не раде добро, да делегати више раде по својим ставовима и смјерницама, да су више одборници него делегати.

Наравно, присуство сједници није једино мјерило активности и доприноса деле-

гата и делегација, али је преуслов рада Скупштине општине, као одгана друштвеног самоуправљања и највишег органа власти у оквиру права и дужности општине.

Према овој информацији сваки делегат просјечно је одсуствовао, а да није обезбиједио делегатску замјену, на седам од 28 сједница Скупштине у протекле четири године. Делегати у Вијећу мјесних заједница изостајали су просјечно са шест сједница, делегати у Вијећу удруженог рада нешто више (6,57), а најнередовнији су били делегати у Друштвено-политичком вијећу који су просјечно одсуствовали са више од осам (8,3) сједница! Посматрано по делегацијама, најредовнији су делегати из делегације Мјесне заједнице Бечићи, а најнередовнији из делегације Мјесне заједнице Петровац.

Међутим, и поред могућности делегатске замјене, сто процентно присуство свих делегата тешко је остварити. Тако је само шест делегата присуствовало свим сједницама Скупштине или обезбиједило замјену, а седам делегата одсуствовао је са више од половине сједница, што се никако не може правдати. То потврђује и нерад делегација. Јер: са сваке сједнице Скупштине делегација добија записник у коме стоји и да ли је њихов делегат присуствовао или није. Дакле, или се делегације не састају, или уопште не разматрају рад свог делегата, или прелазе преко изостанака свог делегата као преко нечега мање важног! Има и случајева да је делегат дужне спријечен да учествује у раду делегације и Скупштине (болест, боловање, одслужење војног рока, одсуство из мјеста боравка), али делегација не налази за сходно да му одреди замјеника.

Просјечан број делегата који присуствује сједницама Скупштине општине је око три четвртине укупног броја. За једно делегатско тијело, кад постоји могућност делегатске замјене, то је мало. Овај мандатни период је на измаку и сувишно је очекивати да ће неодговорни делегати и делегације постати одговорнији, јер ова информација није први и једини апел на њихову делегатску свијест и одговорност.

Ускоро почињу припреме за избор, па би радни људи и грађани морали озбиљно да размотре досадашњи рад својих делегација, које, као кључне карике делегатског система, треба да утврђују ставове и смјернице за рад и одлучивање делегата. Односно, ако не раде делегације, онда делегати сами одлучују кад ће а кад неће присуствовати сједници Скупштине. Кад делегације не раде, не може функционисати ни делегатски систем, нити радни људи и грађани могу учествовати у остваривању власти.

В. М. Станишић

АКТУЕЛНО

Ревизија Генералног урбанистичког плана — хитан задатак

Својевремено урађен Генерални урбанистички план Будве (у оквиру плана „Јужни Јадран“) био је пионирски подухват којим се је настојало дугорочније утврдити политика газдовања простором у највећем дијелу наше општине.

Од времена његове израде прошло је више од једне деценије. У том периоду догађало се много тога што је дијелом оповргавало претпоставке планера. Тако је ритам изградње туристичких капацитета на неким дјеловима подручја искорачивао испред свих прогноза, да би на другима каснио. Ни стамбена изградња није пратила планске претпоставке. Иако ни један план не рачуна с феноменом неконтролисаних градње, дивља градња се наметнула као моћан опозивач свих прогноза, нарочито у Будви. Још увијек није урађена солидна студија на основу које би се могло утврдити који су разлози и услови претходили оваквим појавама и шта би требало да послужи за доношење боље утемељених одлука.

Све више забрињава надување инвестиционих програма, настојање да се покрије грађевинама цио расположиви простор, врло агресивно наметање рентијерских захтјева, уважавање политике „да се ухари што се ухари може“ без обзира на посљедице.

Закон обавезује друштвено-политичке заједнице да ревидују генералне урбанистичке планове сваке пете године, како би их усаглашавали с друштвено-економским плановима развоја и при томе више користили научна и друга достигнућа у овој области.

Специфичну ситуацију на подручју наше општине створила је стихија од 15. априла 1979. године. Након ње су жители Старог града, петровачке риве и неких села морали да промијене мјесто свога боравка. Оштећени су или уништени велики туристички капацитети — комплекс хотела на Словенској плажи и хотели у Петровцу.

Изградња након земљотреса одвијала се у оквиру расположивих планова, тако да, изузев нерегуларне градње у Будванском пољу није било одступања од планираних подухвата. Од земљотреса до данас, за протекле двије и по године, урађено је више од десетак што нових што ревидованих детаљних планова којима се донекле кориговао или надградио Генерални урбанистички план Будве. Настојало се да се према могућностима обезбиједи квалитет просторних рјешења. Тако се формирање управног центра Будве на садашњој локацији сматра корисним и добро одмјереним потезом, који је ослободио врло значајне локације за друштвено-сврхисходније дјелатности.

С обзиром да се за посљедњу деценију наша општина веома брзо урбано развијала, дошло се до сазнања да је неопходно преиспитати став да се читаво приобално подручје изгради и искористи за дугорочне туристичке инвестиције, и то готово редовно највише категорије. С несхватљивим ниподаштавањем се гледа на проблем експлоатације пољопривредног земљишта, нарочито у Буљарици и Јазу. Таква оријентација, нарочито у предстојећем периоду, може бити врло проблематична.

Улога кампова и домаће радиности недопустиво је слабо прогнозирана, па је то разлог да се планови што прије и што боље усагласе са животним токовима.

Треба подсетити на иницијативу надлежних републичких органа у вези израде просторног плана СРЦГ и генералних урбанистичких планова општине. У том смислу вођена је акција око формирања пунктова за израду генералних урбанистичких планова. Будва је у досадашњем периоду требала да са Цетињем формира заједнички пункт. Покушало се да се постави руководилац пункта, обезбиједи радни простор и финансијска средства, да се одабере извођач радова, али се још увијек трага за рјешењима неких од побројаних проблема.

С обзиром да посао на изради Генералног урбанистичког плана треба да траје више од двадесет мјесеци, неопходно је уложити максималне напоре да се што прије окончају све припремне радње. Ово нарочито и с обзиром на чињеницу да се већ ради на изради Просторног плана СРЦГ, који је увелико повезан с израдом генералних урбанистичких планова општине. Подаци се, као и рјешења, размјењују, исправљају и допуњавају у оба правца, па заостајање с израдом Генералног урбанистичког плана општине може да доведе до конфликтних, односно до ситуација „свршеног чина“. Зато се почетак ревизије оцењује као хитан задатак.

Форум (опет) нема кворум!

Шеста сједница Општинске конференције ССРН заказана за 11. децембар није одржана јер није присуствовао потребан број делегата: од 51 дошло их је свега 22! Тако је недолазак делегата по трећи пут за посљедње двије године одложио сједницу Општинске конференције ССРН, а присутни су се договорили да Предсједништво припреми анализу присуствовања и одсуствовања делегата са сједница ОК ССРН и да с тим упозна делегатску базу, али и да Конференција предложи мјере, јер ово тијело не може да успјешно ради без присуства и активног учешћа делегата.

Присутни делегати су тражили и да се упознају с бројем изостанака сваког делегата појединачно и чији су делегати.

Четири делегата уопште није присуствовало сједницама ОК ССРН, десет само једном, а двадесетседам (више од половине) није било на више од пола сједница. Најнеактивнији су били делегати Општинског одбора СУБНОР и мјесних конференција ССРН Бечићи и Петровац. Има и делегата који су из оправданих разлога били дужне одсутни (болест, одслужење војног рока...), али организације које су их делегирале нијесу сматрале за потребно да им одреде замјенике.

Позиви за Шесту сједницу ОК ССРН подијељени су два-три дана прије одржавања, што не би требало да се дешава, јер све делегације (уколико им је то уопште пракса) нијесу стигле да размотре материјал, заузму ставове, утврде смјернице и, евентуално, одреде замјенике делегата.

Према броју изостанака делегата лако је закључити да су и одржане сједнице радиле на „ивици кворума“ и да неодговорност делегата није „рођена“ 11. децембра. Зато је Предсједништво морало реаговати много раније, поготово што међу „ријетким гостима“ има и делегата Републичке конференције ССРН и чланова Предсједништва ОК ССРН.

Међутим, неодговорност делегата Општинске конференције ССРН не може се посматрати изван укупне (не)активности Социјалистичког савеза наше општине. Дуго већ констатујемо да подружнице и мјесне конференције ССРН слабо или никако не раде, у све то за ОК ССРН и њено Предсједништво није било алармантно као овај недолазак делегата. Да су дошла још само четири делегата и да је Конференција имала минималну већину, вјероватно се питање одговорности делегата не би поставило!

На дневном реду ове сједнице требала су бити питања уређивачке и кадровске политике „Приморских новина“, нацрт друштвеног договора о остваривању кадровске политике, утврђивање предлога о умјеравању средстава зајма за енергетику и информација о изборима у мјесним конференцијама ССРН. Ових дана требала је већ да се одржи и сједница Конференције посвећена физичкој култури, али, и поред актуелности свих ових питања, треба што прије размотрити и рад подружница и мјесних конференција ССРН. Јер, све док оне не буду добро радиле нећемо имати ни активне и одговорне делегате, нити ће Општинска конференција имати кворум.

Дакле, није проблем само у томе што шеста сједница Општинске конференције ССРН није одржана (што се дешава трећи пут у овом мандату), већ што Социјалистички савез није заживио у бази и што је због непостојања одговорности делегатима препуштено на вољу хоће ли и да ли ће долазити на сједнице Општинске конференције ССРН. Такво понашање делегата, ипак, ничим се не може оправдати, нити се лична неангажованост и неспособност може правдати оним све чешћим „да ни други нијесу бољи“. Вријеме је да промијенимо неке наше обичаје и да се трудимо да савјесно и поштено извршавамо задатке.

В. М. С.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Усвојен ребаланс буџета

Ребалансом буџета за 1981. годину делегати су издвојили 4.000.000 динара за компензације прехранбених производа (хљеба, меса, млијека и брашна) и усвојили предлог Делегације државних органа да се обезбједе средства за нормално функционисање Туристичког савеза.

У вези предлога да се отвори скупштинска расправа о каблирању ПТТ мреже на релацији Будва — Свети Стефан делегати су закључили да се ово значајно питање разматра у оквиру програма Самоуправне интересне заједнице за изградњу и комуналну дјелатност, јер се каблирање ПТТ мреже не финансира из буџета.

Буџет по ребалансу износи 75.524.802 динара.

700.000 ДИНАРА ЗА ФИЗИЧКУ КУЛТУРУ

На предлог одлуке о коришћењу сталне резерве дате су примједбе од стране делегација ООУР „Хотели Бечићка плажа“, Мјесне заједнице Бечићи, Делегације ООУР „Монтенегроекспрес“, Општинског комитета СК и Предсједништва ОКСС омладине. У расправи су учествовали Марко Иаановић, Благо Мартиновић, Васо Станишић, Љубо Рађеновић и Светозар Маровић.

Усвојен је предлог Делегације Мјесне заједнице Бечићи — да се удружена средства за физичку културу намјенски троше према програму Самоуправне интересне заједнице за физичку културу.

Делегати су већином гласова одлучили да се за потребе физичке културе да не повратно 700.000 динара.

СНАБДИЈЕВАЊЕ ВОДОМ

Делегати нијесу прихватили информацију о недостацима на водоводном систему и предлог мјера за њихово отклањање, већ су због изузетног значаја овог питања,

СПОРАЗУМ О ОДРЖАВАЊУ ПЛАЖА СКИНУТ С ДНЕВНОГ РЕДА СКУПШТИНЕ

На предлог Делегације Мјесне заједнице Бечићи и Извршног одбора Скупштине општине делегати су одлучили да скину с дневног реда Споразум о вршењу услуга за одржавање плажа у 1981. години.

одлучили да КСРО „Јужни Јадран“ и Самоуправна интересна заједница за изградњу и комуналну дјелатност на основу предлога, примједаба и сугестија — за наредну сједницу Скупштине општине припреме потпунију и конкретнију информацију.

У расправи о снабдијевању водом учествовали су на сједници Скупштине општине Марко Зеи, Ђуро Мартиновић, Благо Мартиновић, Лазар Борета и Тодор Митровић.

ОПШТИ ИНТЕРЕС ЗА ИЗГРАДЊУ ДАЛЕКОВОДА

На предлог Делегације ООУР Електродистрибуција и Извршног одбора Скупштине општине по хитном поступку донијето је рјешење о утврђивању општег интереса за изградњу далековода 35/10 KW од Топлиша до нове трафостанице Будва — Лазар и одатле до трафостанице у Мажићима. На земљишту у приватној својини може се извршити експропријација за постављање стубова далековода.

Пореске повластице

Од 1. јула ове године Скупштина општине ослободила је „Зета филм“ обрачунавања и плаћања пореза из личног дохотка из допунског рада, грађанско-правног односа, уговора о дјелу и ауторских права, као и на личне дохотке остварене приликом снимања филма и ТВ серије „13. аул“.

Радне организације које узнајмљују возила „rent a car“ ослобођене су обрачуна и уплате пореза на накнаде од изнајмљивања возила друштвено-правним лицима. Тај порез се до сада плаћао по стопи од 15%.

Од 1. јануара 1982. године чланови Удружења ликовних умјетника и чланови Удружења умјетника примјењених умјетности ослобођени су плаћања општинског пореза од ауторских права.

Од 1. јануара 1982. до краја 1986. године ООУР „Авала“ ослобађа се обавезе обрачунавања и плаћања пореза из личног дохотка, а за то вријеме услужена јој је и бораваћна такса коју наплати хотел „Гранд Авала“. Овим повластицама жели се основној организацији пружити фискална олакшица као дјелимична компензација за кредитне обавезе по основу финансирања уређења околине објекта — градског трга, на простору од 12.000 квадратних метара, и градске плаже, изградње трафостанице за напајање струјом Старог града, изградње саобраћајнице до трга, што је у складу с политиком растерећења привреде општинским дажбама. Но, без обзира што су ефекти растерећења релативно мали, било је мишљења да ова мјера практично значи нарушавање принципа равноправног положаја свих субјеката привређивања према фискалном систему.

ПОСЛОВАЊЕ ПРИВРЕДЕ ЗА ДЕВЕТ МЈЕСЕЦИ

Делегати су прихватили предлог Извршног одбора да се дневни ред допуни информацијом о основним показатељима привредних кретања за период јануар — септембар 1981. године, коју је поднио предсједник Извршног одбора. Извршни одбор ће информацију у писменом облику доставити свим самоуправним организацијама и заједницама.

ДЕЛЕГАТСКА ПИТАЊА

Делегација Мјесне заједнице Бечићи поставила је питање у вези неконтролисаних сјече шума у рејону Коњског и предложила да се образује комисија која би извршила увиђај и поднијела информацију о томе.

Делегација Мјесне заједнице Будва II поставила је два питања: какве мјере планира ДДД служба за уништавање комараца, којих је, за разлику од ранијих година, прошле сезоне било много? Друго питање односило се на одређивање могућих локација за боравак чергара. Запажено је да они у зад је прилично трајне настале вријеме формирају своје мбе, које представљају својеверно ругло за нашу општину.

Делегације Мјесне заједнице Свети Стефан и ООУР „Хотели Свети Стефан“ предложили су да се што хитније донесе детаљни урбанистички план насеља Шумет, којег су усвојили грађани на својим зборовима.

Закључено је да надлежни органи за наредну сједницу Скупштине општине припреме одговоре на ова питања.

Скупштини општине је поднијета информација о стању камп-приколица, које су биле намијењене за смјештај становништва чији су становници страдали у земљотресу.

Престанак важења одлука

Делегати Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница на сједници од 10. децембра донијели су више одлука: о престанку важења одлуке о одређивању простора гдје се не могу основати нове угоститељске радње (била је у супротности са Законом о самосталном личном раду средствима рада у својини грађана), о престанку важења одлуке о промету непокретности на територији општине, јер је Закон о забрани промета непокретности престао да важи 1. јуна ове године. У погледу промета непокретности престаје су да важе привремене забране — убудуће ће се примјењивати прописи о промету непокретности који су важили прије земљотреса.

Престаје да важи и одлука о овлашћењу Извршног

одбора Скупштине општине за утврђивање општег интереса ради експропријације за изградњу друштвених објеката. Убудуће, као и прије земљотреса, општи интерес за изградњу друштвених објеката утврђиваће Скупштина општине.

Мала привреда нијесу само приватне кафане

Ових дана на подручју наше општине почела је рад једна нова организација — Удружење мале привреде, које је конституисано на основу Закона о самосталном личном раду и средствима рада у својини грађана, са циљем да у овој области привређивања, која у укупној привредној структури наше комуне заузима видно мјесто, унесе више организованости, реда и дисциплине.

С тим у вези разговарали смо с предсједником Удружења Васом Пејовићем, власником приватне угоститељске радње.

— Потреба за оснивањем Удружења мале привреде већ одавно се указала. На то су упућивали и закључци Трећег конгреса самоуправљача Југославије. У неким општинама наше Републике ова удружења су се већ ухотела. Међутим, код нас се још увијек, када је ријеч о малој привреди, мисли на приватне угоститељске радње и кафане. А шта је са осталим занимањима, којих на нашем подручју готово и немамо, а толико су потребна грађанима и туристима. То су, у првом реду, занатлије грађевинске струке, затим аутомеханичари, прецизни механичари и сервиси за оправку апарата у домаћинству и многобројни други занати. Зар у малу привреду не спада и домаћа радиност — изнајмљивање соба туристима, чиме се бави највећи број наших грађана? Коначно, под малом привредом подразумијева се и бављење пољопривредном производњом, сточарством, риболовом... У свим овим гранама на подручју наше општине могло би се упослити преко 300 радника.

Задатак новоформираног удружења биће, поред уношења реда у већ постојеће области и капацитете, развијање дефицитарних занимања без којих се не може замислити савремени живот човјека, а да и не говоримо о подизању нивоа туристичких услуга.

В. С.

Забрављени делегати

Предсједник Скупштине Предраг Ђулафић истакао је, завршавајући заједничку сједницу свих вијећа, да је уставна обавеза делегација да утврђују основне ставове за рад делегата у Скупштини општине и за њихово учешће у одлучивању. Она захтијева да делегације претходно одржавају своје сједнице. Међутим, у последње вријеме Делегација Мјесне заједнице Петровац и још неке ријетко се састају, па делегати не добијају смјернице за рад. Поједини делегати доста често одсуствују са сједница Скупштине општине.

У циљу што успјешнијег остваривања делегатског система неопходно је да делегације боље сарађују с друштвено-политичким организацијама и појачају одговорност делегата, како би они редовно учествовали у раду Скупштине општине. Да би се то постигло, биће достављена свим самоуправним организацијама и заједницама имена делегата који нису присуствовали скупштинским сједницама — ради предузимања потребних мјера.

Иначе, заједничка сједница свих вијећа, одржана 26. новембра, завршена је у 11,30 часова, а послје паузе од десет минута требало је да се одрже сједнице Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница. То, међутим, није било могуће, пошто је констатовано да нема кворума, па је одлучено да се сједнице са исистим дневним редом закажу за 10. децембар.

ИЗ ООУР „ХОТЕЛИ СВЕТИ СТЕФАН“

Кривудав пут, који кроз Пржно и милочерски парк води до Светог Стефана, посут је жутиим лишћем. Кроз огољеле гране назире се децембарско небо пуно кише. Не треба призвати машту у помоћ да би се замислило колика је овај парк лијепа када дрвеће озелени, пропјева на хиљаде птица, процвјета безброј најразличитијих врста цвијећа. Одатле се отвара видик према пучини коју с копном и једном од најљепших плажа везује Свети Стефан.

О граду — хотелу тешко је писати у ово доба године, јер он живи љети. Тада нуди безброј доживљаја и догађаја, почев од оних на његовим прекрасним плажама до оних који се догађају у јединственом амбијенту луксузних вила или у коцкарници, за којом се столовима окупа туристичка елита.

Ето, и овог пута, своје писање о Светом Стефану везујемо за љето. Јер, овај у нас јединствени објекат, без сунца, мора, гостију, што је, у поређењу с прошлом годином, 14% више. С обзиром да ће наш нови објекат, вила „Милочер“, радити у току цијеле зиме то јест до 1. априла, када ће бити отворен хотел „Маестрал“, очекујемо да ће финансијски резултат бити још бољи. Да кажемо, узгред, да су цијене у овом објекту приступачне.

Укупна девизна реализација износила је за девет мјесеци два и по милиона долара, што је, у поређењу с прошлом годином, 14% више. С обзиром да ће наш нови објекат, вила „Милочер“, радити у току цијеле зиме то јест до 1. априла, када ће бити отворен хотел „Маестрал“, очекујемо да ће финансијски резултат бити још бољи. Да кажемо, узгред, да су цијене у овом објекту приступачне.

Дошли смо у Свети Стефан ради разговора с директором истоимене основне организације, Душаном Лијешевећем, о ефектима овогодишње туристичке сезоне и понуди за наредну годину. Али, прије него започнемо разговор на ту тему, да кажемо и то да се директор Лијешевећ од недавно прихватио још једне одговорне дужности — предједника Општег удружења туристичко-гоститељске привреде Црне Горе.

— Подаци о протеклој сезони углавном су познати, те се на основу њих већ може дати оцјена овогодишње туристичке сезоне. Каква је она по нашем мишљењу? — гласило је наше прво питање?

— За девет мјесеци остварени су добри финансијски резултати — рекао нам је Лијешевећ. — Укупан приход износио је 12 милијарди и 100 милиона динара, што је за 46% више него у истом пе-

ДА ГОСТ БУДЕ ШТО ЗАДОВОЉНИЈИ

риоду прошле године. Доходак је порастао за 51%, а чисти приход за 60%. У нашим објектима: граду-хотелу, „Маестрал“, „Милочеру“ и вили „Милочер“, која у склопу наше основне организације послује од средине јула, остварено је преко 70 хиљада ноћења или 7% више него у истом периоду 1980. године. Такође је порасла и ванпансионска потрошња, која биљежи пораст од седам процената. Просјечна потрошња по једном госту кретала се више од 2000,00 динара дневно, а било је и гостију који су трошили много више.

Укупна девизна реализација износила је за девет мјесеци два и по милиона долара, што је, у поређењу с прошлом годином, 14% више. С обзиром да ће наш нови објекат, вила „Милочер“, радити у току цијеле зиме то јест до 1. априла, када ће бити отворен хотел „Маестрал“, очекујемо да ће финансијски резултат бити још бољи. Да кажемо, узгред, да су цијене у овом објекту приступачне.

— Можемо, дакле, говорити о задовољавајућим резултатима, али морамо констатовати да је и ове године било доста примједба од стране иностраних гостију. Овдје мислимо на плажу Светог Стефана, која је била више опсејдну гостима из околине него светостефанским гостима, на мир гостију на острвцу, културно-забавни живот, саобраћај и чистоћу. Шта ћете предузети да се ови и слични пропусти не понове и у наредној сезони?

— Што се тиче ових примједба, можемо рећи да се оне неће поновити у наредној сезони. Да то постигнемо потребна нам је помоћ друштвене заједнице. Зато апе-

лујемо да се сви заузмемо и да поведемо више рачуна о реду и изгледу наше околине, јер све то скупа ствара утисак о Светом Стефану. Прије свега, овдје мислим на власнике приватних кућа, којих на овом подручју има доста, јер је обавеза сваког домаћинства да допринесе љепшем изгледу овог краја. Друштво га је на то обавезало, дозвољавајући му да може наплаћивати услуге гостима нешто скупље него домаћинства у другим мјестима.

Увешћемо више реда на јавним и зеленим површинама. Већ преговарамо с једном институцијом из Београда („Пејзаж“) ради јединствене милочерског парка. Такође је одлучено да сваки наш стални радник у току такозване мртве сезоне добровољно ради по 50 часова, учествујући у разним акцијама, које ће бити организоване на припремама објеката за наредну сезону. На тај начин постићи ћемо велике уштеде, а посао ће бити добро и квалитетно обављен. Регулисаће мо саобраћај кроз парк и паркирање возила на овом терену, како би се избјегле гужве које су имале за последицу велики број рекламација.

Што се тиче реда и мира у граду-хотелу и на плажама — рекао нам је директор Лијешевећ — предузећемо мјере да се ствари поправе. Ангажоваћемо водиче који ће заједно с посјетиоцима обилазити Свети Стефан. На плажи, која припада хотелу, неће више бити дозвољен приступ гостима са стране, а биће уведено више реда и на другој плажи, паркингу и на цијелом овом простору. Сигурни смо да ће све ово бити тешко спровести, али се надамо да ће нам у овоме помоћи грађани овог мјеста и друштвено-политичке струк-

туре, јер свима треба да је стало да гост Светог Стефана буде светостефански гост.

— ООУР „Хотели Свети Стефан“ је у 1981. години инвестирао у нове објекте 19 и по милијарди старих динара. Реците нам шта је све направљено и пуштено у коришћење у овој, а шта намјеравате да пустите у функцију идуче сезоне?

— Ове године све је било, такође, у изградњи, и то је, донекле, стварало утисак неприпремљености за сезону. Градилишта су била свуда: на прилазном путу у Свети Стефан радило се на гаражи, а мало даље, на љетној позорници и „шопинг-центру“. Једини нови објекат који је почео да ради јесте вила „Милочер“. Идуче сезоне ситуација ће бити много боља. Објекти ће бити на вријеме завршени, а прилазни путеви уређени, па више не би требало да буде шута и прашине. У граду-хотелу на стојаћемо да адаптирамо малу црквицу која је страдала у земљотресу, а предстоје нам и оправке дрвених шкура на вилама које брзо пропадају, будући да су овдје изложена сланом ваздуху због непосредне близине мора. Биће још доста тога да се поправи и уреди, јер у једном објекту као што је „Свети Стефан“ не смије да буде никаквих пропуста.

Што се тиче културно-забавног живота, и овај проблем биће ријешен отварањем љетне позорнице на којој ће

се у наредној сезони организовати разноврсне приредбе. Планирамо да у вријеме одржавања Дубровачких љетних игара ангажујемо неке извођачи да и на овој позорници изведу нешто од тог репертоара. Свакако, биће чешће организоване и фолклорне вечери, као и представе наших врхунских умјетника.

— Реците нам нешто о цијенама у наредној години?

— Цијене пансиона већ су формиране и ту неће бити неких већих поскупљења, а, ако би их и било, неће прећи осам процената. Међутим, ванпансионске цијене ће знатно порастати, јер сматрамо да су, у поређењу с другим објектима који имају нижу категорију, мале.

— Како сте организовали продају за идучу годину, с обзиром на вашу специфичност у „Монтенегро туристу“?

— Из ове године извукли смо велико искуство и не желимо да нам се више понове сличне ствари. Наиме, нећемо, више чекати почетак сезоне да бисмо кренули с продајом. Прилагодићемо цијене за предсезону и посезону. Предузећемо мјере да појачамо пропаганду, како бисмо заинтересовали нове тур-операторе. Већ смо на том плану доста постигли — сарађујемо с неким новим агенцијама из Француске, Италије, Енглеске и Америке. Иначе, за хотел „Свети Стефан“ влада интересовање индивидуалних гостију, који су главни посјетиоци овог јединственог објекта.

Нада Митровић

ЗИМСКЕ БОЈЕ БУДВЕ

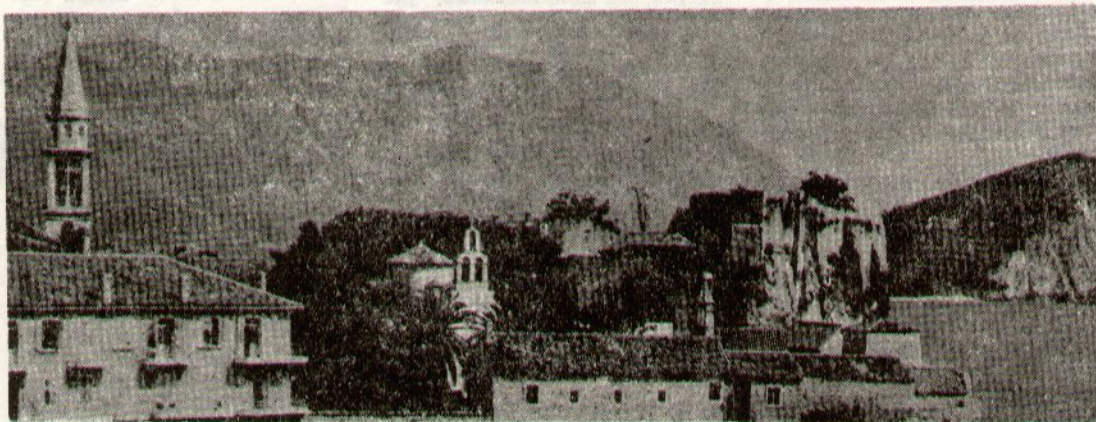
Окрену југо. На нашој обали нека врста зимског прољећа. Баш тако. Уз све прилике и неприлике, што нам их чини недостатком електричне енергије, топло та коју доноси југо разгљаје. Мјесец се пробија кроз облаке, стварајући чудне боје на овом лијепог медитеранском небу. Инспирација за сликаре — колико ти душа жели, а они навраћају код нас само љети. Ко ће да слика Будву зими? Зар ће нам сликари долазити само у сезони — због „бизниса“? Ах, сликари, сликари!

ИМПРЕСИЈА

Кад окренете леђа Вечиница и Словенској плажи, тако некако из полуугла, не баш далеко од Старог града остаје вам једна слика у сјећању. Треба да буде децембар, дан било који, да је окрену југо, да је негде послије седам. Не треба вам палета, само добро око. Али, и гле далац треба да буде талентован. Ако ништа друго: поштен. И да се гледању потпуно преда. Учини ли човјек такав напор, може видјети. Зидине Старог града у неком посебном колоритном треману. Плавкаста кугла Мјесеца, сјеверозападно, разбјага облак. Луча свјетлости урања у воду. А вода га као моћно огледало, баца поново на зидине. Свјетлост је сама по себи у суштини црвена. Или бијела, с неким црвеним одејајима. Отуда плаво и црве-

но на сивим зидинама града који привремено не живи. Какав би био утисак да су свјетилке у прозорима? То ћемо, можда, неког другог децембра доживјети. Ускоро, увјерен сам у то. Само кад се тако, погледом, слика, и шум може бити саставни дио слике. Шум необичне боје. Зар тонови немају боју? Зар се у сликарству не каже зеленкасто-смеђи тон доминира простором слике? Да ли се ту мислило на звук. Можда подсвјесно. Шум воде, жагор дубина, немир становника мора, дрхтај алги. Можда је то неким немудрим језиком сачињен разговор мора и Старог града? А слика трепери. Облаци, неким написаним законом, путују. Облаци разних боја — кишни, тихи, облаци смутње, предсказања, немира. Зато се слика пред вама мијења. Физички. Град расте. Бијели облак отвара хоризонт. Сад доминирају црвенкасто-бијели тонови. Зидине града су сиво-зелене. Промјене су нагле. Чини се: избјећи ће вам доживљај. Хтјели бисте много слика, а постоји опасност да останете равнодушни. Како једно око може толико да види? И да ли му је све то потребно? Борити се с тим чудним супротностима. Немате времена да погледате на страну. Десно, кроз палме, види се изникао „Могрен“. „Авала“ се смијеши.

Мораћете да се окренете мору. Поглед осјећа потребу да од негде у даљину, која нам неће пружити утјеху, али ћете бити задовољни што сте се уплећли у ту снажну игру сјенки и боја.

ПЛАТАНИ...

Јесте ли знали да су платани вјечни? Никад не усахну, ти медитерански вјечнодоживљиви. У жагору зимзелених баријада које је красе нашу обалу од Старог града до аутобуске станице — то је онај једини и најљепши парк наше љепотице Будве — има их десетак. Шетам с познаником који понешто зна о животу платана. Не много, али довољно за причу. И ако му се гране потпуно осуше, стабло живи! Ако једног љета остане потпуно суво, идучег ће се пробити ново дрво. Шта мислите, гдје? Сасвим на врху, са стране, тамо гдје му треба најмање напора да озелени. А стабло ће бити одличан проводник воде и минерала, хране за то необично новорођенче. То можете видјети сваког дана у парку. Има један стари

платан, интересантан можда и за Рипилија. Мало скривен палмама и високим боровима, он још увијек живи у парку, иако је „одживио своје“. Да видите како: прије десетак или, можда, мање година, неки надлежни су хтјели да га уклоне, али он се издигао високо изнад дрвећа, и било је опасно тек тако уклонити га. Оштетиле би се друге биљке. Зато се одустало од тога. Идуче године, младика се пробила негдје при врху, и сад на оронулом платану расте потпуно ново дрво. Али, пошто је платан напунио опасност од људи, удружио се с неком зимзеленом бујном пузавицом, и она га осоколила, обавила му и озеленила стабло. И, тако, тај платан, у својој старости оронут, без сокова, новим стаблом зађенутим при врху, а украшен том зимзеленом пузавицом, није више

„ругоба“ — већ плијени погледе и — живи. Живи у том нашем парку у Будви.

... И ТРСКЕ

За трске није потребна нека посебна атмосфера. Ето, оне су се ушанчиле пред главне артерије — о дсемафора до поште, па доле према обали. Узеле себи право да и оне буду свједоци година и пролазности. Те наше трске — да су бар лијепо. Од њих, кад се пређе пут, нижу се модерне грађевине: Пошта, Тржни центар, стамбени блокови. А оне тек тако стоје и чекају неки велики урбанистички или било који други план да их уклони. Вјероватно, без плана, се не би исплатило да их уклањамо, иако им већ данас није ту мјесто.

Ј. Р.

РАДОСТ ДЈЕТИЊСТВА У ВРТИЋУ „ЉУБИЦА ЈОВАНОВИЋ — МАШЕ“

Предшколско васпитање и образовање дјеце постало је значајан фактор у систему васпитања и образовања наше младе генерације. Та функција је у нашој општини по вјерена Дјечјем вртићу „Љубица Јовановић-Маше“, чији вриједни колектив, уз пуно воље и одрицања, одгаја дјецу дошколског узраста у Будви, Светом Стефану и Петровцу.

Априлска стихија 1979. године озбиљно је уздрмала те меље Дјечјег вртића у Будви и осакатила успешни ход на васпитању дјеце. Вртић је саниран — остале су само успоменице на изузетно тешко вријеме одрицања, самоприје гора, солидарности и несебичности. Захваљујући помоћи Синдиката Аустрије, у Светом Стефану је изграђен дјечји вртић који личи на мали дворач из бајке. Првени крст Аустрије подиже нови вртић у Петровцу. Тиме се стварају услови за обухватање већег броја дјеце радом у предшколским установама. Сва три објекта потпуно одговарају намјени и пружају услове за нормалан рад. У њима је организован cjелодневни боравак, што иде у прилог удруженом раду.

Директор Чедомир Јелушић води нас кроз објекте и одаје пуне веселог дјечјег цвркута, жагора и игре. То је огромна породица. Око 360 полетараца (у обданишту 268 и у јесењем 97) и 38 радника (11 васпитачица и 11 медицинских сестара) чине један колектив, једну заједницу. Рад је организован преко три наест васпитних група — о-сам у вртићу, а пет у јаслама.

Разгледамо унутрашњост вртића. Много одаја и кутак чине својеврстан лавиринт. Тешко се без водича снаћи у њему. Овдје је све лијепо и топло, све је за дјецу и у знаку дјетета. Радна просторија, одаје за игру и разоноду, ходници и кухиње — све одише чистоћом и љубављу.

Нема уобичајене дјечје вриске, галаме и плача. Јер, дијете испуњено жеље и захтјеве манифестује повећаном нервозом и плачем. А како је у вртићима радна атмосфера спроведена кроз игру и разоноду, гдје све жеље — појединачне и колективне — бивају испуњене, нервоза и плач обично почињу кући, када им се родитељи уморни врате с посла.

У Вртићу се одмах заборави на бриге и тешкоће. Рекло би се да их и нема. А има их, али се оне овдје, пред дјетом, не испољавају. Јер, да би се створила и одржала оваква атмосфера, није довољно само испричати бајку која дјетету доноси мир и радост. Треба ту доста труда и сва кодневних одрицања и улагања — физичких и духовних. То нас полако уводи и у онај службени, радни дио који је цијена оваквој атмосфери пуној безбриге, игре и радости.

Листајући програм рада и остала нормативна акта стичемо утисак да се ради о беспрекорно организованом радној хелији. Све је предвиђено и обухваћено, нема недоречености и површно-сти. Организација је слична оној у кошници. Матица, пчелице и млади полетарци — сви живе живот радне породице која зна шта хоће и чему тежи. Годишњи план рада испуњен је задацима и обавезама за сваки дан, сваку седмицу, мјесец и читаву годину. Упознајемо се са структуром и тајном како се остварују смјеле замисли и приступа новим подухватима.

Програмом је предвиђено трајање школске године од 1. септембра до 31. августа, а организовани васпитно-образовни рад траје од 1. септембра до 30. јуна. Од 1. јула до 31. августа организује се посебни рад преко лета. Уписани су и празници: 22. и 29. новембар. Нова година, 8. март, 1. мај и 25. мај... Све је прецизирано.

Сваки васпитач води годишњи, мјесечни, седмични и дневни план рада, записник родитељских састанака и извјештај о похађању дјеце. Васпитачи, а дјелимично и медицинске сестре, реализују задатке из области физичког и здравственог васпитања, развоја говора, упознавања друштва и природне средине, основних математичких појмова, ликовног и музичког васпитања. Програм је разноврстан и богат — није то само забава и игра, већ плодан васпитно-образовни рад као у „великој школи“. Забава и безазлена дјечја игра подижу се на виши ниво.

Упознавању друштва и природне средине поклања се пуна пажња. Од самопослуживања и радног, хигијенског васпитања, преко упознавања живота установа, породице и шире друштвене заједнице, до развијања правилних међусобних односа између дјеце и дјеце и одраслих, стварају се предуслови за формирање младе социјалистичке личности. Поклања се велика пажња и саобраћајном васпитању: на републичком такмичењу ученика основних школа — на тему шта знаш о саобраћају — добијено је свима драго признање. Од прве дјечје ријечи до скупљања реченице и слободних састава и дијалога брижљиво се његује права и здрава ријеч матерњег језика.

Вриједно је истаћи једну занимљиву новину — сусрет генерација који има за циљ да прерасте у традицију. Сваке године организује се сусрет с ученицима четвртог и осмог разреда који су били питомци дјечјих установа. Ту је уобичајена прозивка, води се разговор о раду, школи и породици, причају се доживљаји, организује богат програм и закуска. Сваки од тих сусрета дирљив је на свој начин.

Данас су они ученици четвртог или осмог разреда, а сутра ће већ бити родитељи, гдје ће се круг везе с вртићем затворити и поново отпочети нови круг, колико поруке, хуманости и симболике крије у себи ова активност!

Гледамо богате албуме складно сложених слика из живота и рада ове вриједне породице раздраганих малишана и њихових васпитача. То су својеврсне приче у слици — ријечи би овдје биле сувишне. У једној с љетовања, у прекрасном планинском амбијенту, сваки малишан са изразом безбрижног дјетета, прича је за себе.

Чедо Јелушић нам прича о давно купљеном плацу на Злати бору. Кад се има у виду да би то био дом одмора и рекреације не само за дјецу дошколског и школског узраста, већ и за грађане и радне људе наше општине, постоји нада да ће то једног дана бити јавна, а не само жеља и сан.

Примјена Закона о удруженом раду постала је уходана пракса која стимулише рад, који је постао — како нам рече Јелушић — врло мјерљив. Брисане су плате као вид награђивања. Нема више нервозе, свако зна што му слиједи и шта треба да пружи. Резултати говоре да се овај сложни колектив заиста примјерно залаже. Друштвено повјерење све више се оправдава и потврђује.

Фиктивних боловања више нема, иако су овдје радници претежно жене. Ентузијазам и тачност у послу могу да служе за примјер и на ширем плану, иако многи радници долазе из Петровца, Светог Стефана и Тивта.

Успјеси се не стичу лако. Руже које цијетају у овој установи заливане су знојем, несебичним трудом и залагањем, одрицањем свих, а и упорном борбом заједнице да се појединци, који нијесу увијек на висини задатка, доведу у склад са заједничким жељама, да се постигне успјех и да тиме постану дио целине која крунише успјехом друштвено повјерење на плану развоја и усмјерења дјеце овог узраста. Овдје долазе представници вртића из других крајева Црне Горе да виде резултате рада и измијене искуства.

Стручном усавршавању поклања се пуна пажња. Млађи кадар посјеђује семинаре, савјетовања, сусрете и разне друге облике усавршавања.

Другу страну медаље, ону свјетлију, чине разни проблеми, међу првима проблем капацитета. У Будви је притисак огроман, а одољети му се не може ако се не изгради још један помоћни објекат и ли се не прошире садашњи капацитети. У Петровцу и Светом Стефану је обрнут случај. Тамошњи објекти функцијом, опремом, локацијом и квалитетом кадра (све васпитно особље има вишу спрему) су изнад нивоа објекта у Будви, а „зврје“ поупразни. Узрок томе је неслагавање значаја и улоге предшколског васпитања као саставног дијела јединственог система образовања у нашем свеукупном васпитно-образовном процесу. Због тога огромна друштвена средства, уграђена у ове објекте, могу бити компромитована.

Остали проблеми рјешавају се „у ходу“ сопственим снагама и ангажовањем.

Дјечји вртић се финансира преко СИЗ за социјалну и дјечју заштиту, док СИЗ основног васпитања и образовања није у стању да учествује ни у финансирању васпитног кадра. Истина, ове године је из имобилисаних средстава уступила Вртићу 2.000.000,00 динара.

Пожељимо, на крају, овом несебичном колективу много успјеха у извршавању бројних задатака и много умјешности на деликатном послу васпитања дјеце, највеће вриједности и залог нашег друштва, а младим полетарцима сигурне и чврсте кораке на стази која води у живот.

Светозар РАДУЛОВИЋ

Помоћ се не заборавља

„Монтенегротурист“ је — тако оцјењују његови руководиоци — тек ове године стао на своје ноге: ако 4000 запослених сада једу свој хлеб. У девет мјесеци ове године остварен је остатак дохотка од близу 120 милиона динара, колико је лани износио губитак. Послије катастрофе санирано је 6600 кревета у хотелима и изграђено преко 1500 нових.

Када се недавно повела дискусија о цијенама за идуће лето, новинари су се интересовали колико ће оне бити повећане у односу на сезону која је остала за нама. Саопштено је да ће инострани гости плаћати 11% више него ове године, док за домаће госте цијене још ни-

су одређене. Међутим, речено је, ако уопште буде повећања, оно ће бити незнатно.

— Парам солидарности градићемо нове објекте идуће и наредних година. Уз то, наш гост нас није заборавио када нам је било најтеже. Све то имамо у виду за њега ћемо обезбиједити довољно мјеста у хотелима и домаћој радиности и камповима, и стакао је недавно Миодраг Мирковић, генерални директор „Монтенегротуриста“.

На овај начин наши угоститељи помало враћају дуг нашем човјеку који је остао вјеран овом дијелу обале онда када је било тешко ту боравити.

С. Греговић

Нова зграда за оне који су уплатили станове прије земљотреса

У току су радови на новој стамбеној згради у Будванском пољу, која ће бити завршена до краја јула идуће године, а намијењена је за оне који су станове уплатили прије земљотреса.

Да читаоце укратко подсетимо: још прије земљотреса Самоуправна интересна заједница становања сачинила је програм изградње 250 станова у Будванском пољу. Том приликом закључено је 130 уговора што са приватним лицима која живе ван Будве, а желе да овдје имају стан у власништву, што с радним организацијама из наше комуне. Прије априлског земљотреса почела је изградња 58 станова који су завршени у прољеће ове године. Од изградње осталих станова се одустало, јер су на предвиђеној локацији изграђени ста нови солидарности у које су се уселили махом они из Старог града. Остало је, дакле, 58 станова, а 130 захтјева.

Секретар Самоуправне интересне заједнице становања Благоје Брајовић каже:

— Састали смо се са онима који су уплатили станове и предочили им шта намјеравамо, омогућивши им да одаберу станове у новој згради. Цијенили смо то што су станове уплатили прије земљотреса, па смо с извођачима радова договорили да квадратни метар кошта колико и у стамбеном блоку са 58 станова. Ту нису урачунате накнаде за комуналије, што значи да ће цијена бити већа, али ипак приступачна. Дobar дио приватника је прихватио нашу понуду, док су се неки обратили суду због разлике у цијени: траже да им се компензира разлика од цијене коју су уплатили прије земљотреса до оне која ће бити у новој згради.

Г. С.

Вратили нађене милионе

Недавно смо у нашој општини забиљежили два лијепа примјера људског поштења. Прво је возач „Аутобоке“ из Будве Ђорђе Миловић, звани Србо, испод сједишта свог аутобуса нашао више од милион динара, што у неколико штедних књижица, што у готовини и предао га власнику који живи у Петровцу. Гост за сваку похвалу.

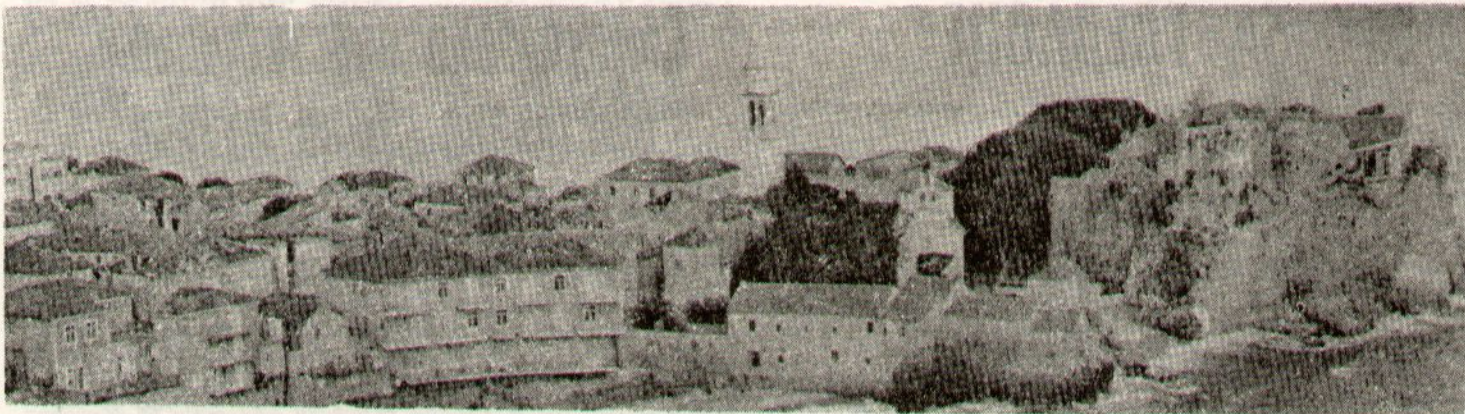
Саво Божовић, ученик VIII-3 разреда Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, нашао је новчаник у коме је поред личних докумената, било 40.000 динара и 2.250 њемачких марака. Новчаник је припадао Момчилу Ђе-

Саво Божовић

шњаку из Бијелог Поља и овај га је добио у Одјељењу унутрашњих послова гдје је дјечак одмах понађене ствари.

С. Г.

ОБНОВА СТАРОГА ГРАДА

УРАЂЕН УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ

ОБИМАН И СЛОЖЕН ПО САО ЈЕ ЗАВРШЕН: кроз урбанистички пројекат дат је одговор на питање како треба да изгледа обновљени стари будвански град. Пројекат је недавно разматрала комисија за ревизију овог необично важног документа за ревитализацију јединственог споменика културе, у којој су, између осталих, били професор Ђурђе Бошковић, као председник, професор Војислав Кораћ, др Павле Мијевић, архитекти Ђорђе Мијевић, Новак Јовановић, Саша Бановић, Ђоко Мугоша, Младен Гаковић. Комисија је одала признање архитектама др Мирку Ковачевићу, као главном пројектанту, и архитектама Вањи Кузњецову и Миланки Вуковић, и њиховим сарадницима на „врло са вјесном, стручном и обимном раду на изради ове фазе урбанистичког пројекта за ревитализацију старе Будве“. Комисија је групи која је радила на пројекту ставила у задатак да предложи најрационалнији начин обнове, како би се одмах приступило изради комплетне документације за поједине и групе објеката.

Понуђено урбанистичко рјешење рјешава двије тачке послова око почетка обнове објеката у Старом граду. Јер, већ одмах се могу дати урбанистичко-конзерваторски услови за израду пројекта санације сваког објекта понаособ. Неопходно је да се још добију конструкторски услови градње, а њих раде стручњаци Института за земљотресно инжењерство „Кирил и Методије“ из Скопља, и тај посао треба да се заврши до краја фебруара идуне године.

У току су радови на изради пројекта санације бадема, а постављен је задатак да им се врати изглед какав су имали прије педесет и више година. Овај пројекат раде стручњаци Завода за заштиту споменика културе Црне Горе заједно са ауторима урбанистичког пројекта старе Будве. Завршење овог посла тренутно је посебно важно да би се што прије пришло санацији бадема окренутим према хотелима „Авала“ и „Морген“.

У приступу изради урбанистичког пројекта пошло се од тога да се сачува интегритет цјелине Старог града какав је био у средњем вијеку. Оцјена стручњака је да је приступ радне групе том послу био правилан, и да у потпуности одговара савременој заштити и ревитализацији старих градова и урбанистичким принципима пројектовања. Стара Будва је интегрални дио цијелог подручја града и значајна историјска и културна цјелина овог подручја, а уз то је јединствена по својој структури и осталим обиљежјима, то ће се посматрати као културни, просторни, функционални и привредни дио Будве.

Урбанистичким пројектом се предвиђа да се унутар градских бадема задрже сви објекти осим једне мање зграде која је у земљотресу до

темеља порушена. Измијениће се намјена зграде одмаралишта СДК, а стари хотел „Балкан“ смањиће се за један спрат. Предвиђа се рушење зграде Лучке капетаније која је са спољне стране наслоњена на градске бедеме — стручњаци је сматрају као чир на здравом тијелу.

Санација градских бадема обавиће се тако да им се врати ранији изглед, па се предвиђа затварање отвора на њима према Градској луци. Најтежи дио посла представљаће санација бадема на Цитадели који су највише страдали, а на њој се неће одређивати намјена објеката све док се овај најстарији дио града археолошки детаљно не испита, јер се претпоставља да се ту крију остаци античке Будве. Прихваћено је да се на Цитадели не планирају угоститељски објекти.

Обновљени Стари град имаће највише 900 становника. Унутар бадема предвиђени су бројни културни садржаји и за њих су одређене најрепрезентативније грађевине. Прошириће се постојећи и створити нови тргови и пјачете, како би град добио више сунца и свјетлости.

У приземљима зграда предвиђени су многи садржаји као допуна туристичкој понуди, и то уз двије главне улице: уз прву, која почиње од улаза од стране „Авале“, и уз другу са стране пристаништа. Тамо гдје ће се оне у „срцу града“, пресијецати формираће се пространи трг по чијем ободу ће бити агенције и банка. Већи угоститељ-

ски објекти унутар зидина налазиће се у угловима града и у близини градских капија, што ће допринијети да се бучност, посебно у вечерњим часовима, сведе на најмању мјеру.

Посебним пројектима, чија је израда у току, даће се рјешења инфраструктуре, зеленила, изгледа фирми и табли с називима улица.

Будванским урбанистима је од стране Комисије замјерено због недовољне сарадње са ауторима урбанистичког пројекта Старог града. Њима, наиме, нијесу дати на увид пројекти „Авале“ и „Моргена“, који са старом урбаном цјелином треба да представљају цјелину, па се, како се сматра, непотребно дуплирају одређени садржаји. Постављен је захтјев да се та сарадња што прије оствари и на вријеме се отклоне непоразуми у планирању.

Као неодложан задатак комисија је поставила отклањање земље испред хотела „Авала“ депоноване у море. Не постоји, речено је, никакво оправдање да се на овом простору насилно ствара плажа, а нанијета земља угрожава добро знани амбијент. Сматра се да ће она за низ година пореметити еколошки живот у мору на овом потезу.

Један од захтјева је и комплетно уклањање хотела „Авала“, јер нови објекти својом димензионалношћу угрожавају ово старо урбано здање.

Д. НОВАКОВИЋ

АМАТЕРИ НА СЦЕНИ

Током протеклих дванаест мјесеци КУД „Кањош“ доживјело је праву ренесансу. Битка за омасовљење секција дала је жељене резултате, што показује да у Будви за аматеризам влада велико интересовање. У Друштву се истиче да се на постигнутом неће стати.

Фолклорни ансамбл и новоформиран мјешовити хор узели су учешће у готово свим јавним манифестацијама, а са пуно ентузијазма и амбиција раде драмска и ритмичко-балетска секција. У стопу их прате оркестар гитара и мандолина и недавно формирана литерарно-рецисторска секција. Фолклорни ансамбл је ове године двије недеље боравио у Западној Њемачкој, гдје је учествовао на фолклорним фестивалима у градовима Шлици и Есену. Заслуге за све то прије свих имају руководиоци секција Ристо Новаковић, Слободан Мишевић, Наташа Лађић, Војислав

ГОДИНА ПРЕПОРОДА „КАЊОША“

рбе Вујовић и Будислав Марковић.

— Напор да се око „Кањоша“ окупи што више омладина, радних људи и грађана, и да кроз аматерски рад почнемо да његујемо све врсте културно-умјетничког стваралаштва, дао је жељене резултате. Са омасовљењем секција наставићемо, па ће тако Друштво постати иницијатор, организатор и реализатор културно-умјетничких активности на подручју општине. Тако сада, примјера ради, у фолклорном ансамблу ради 60 чланова, а у другим секцијама их има још толико — каже Мишко Вугделић.

Адаптирањем бивше зграде дјечјег вртића у Будви створени су услови за рад секција, а на размијевање се наилази код „Зета филма“ која уступа сале за приредбе. Један од наредних задатака је да „Кањош“ постане

језгро за формирање секција у Петровцу, Светом Стефану и већим колективима. Но, како у Друштву наглашавају, не наилази се на размијевање код „Монтенегротуриста“ и његових организација удруженог рада, а с друге стране, сматра се да би организовани наступи секција много допринијели око унапређења културно-забавног живота у љетним мјесецима, чиме би се допринијело обогаћивању туристичке понуде. Угоститељи, за сада, једино са времена на вријеме показују спремност да уступе хотелске терасе за наступе фолклорног ансамбла. С друге стране скупо се плаћају наступи „летећих“ ансамбала који врло често не нуде много. Сарадња не постоји ни између Центра за културу и „Кањоша“, а за то постоје и обавезе и потребе.

Д. Н.

„Античка Будва“
у депоима
Цетиња

Археолошка збирка „Античка Будва“ садржи око 500 експоната који су пронађени у будванској некрополи приликом случајних ископавања 1938. године, када је копан темељ за хотел „Авалу“, и у току истраживања од 1951. до 1955. године.

Тек од земљотреса на овамо у Будви је пронађено велико античко благо. Настављена су истраживања на некрополи, пошто су радови на комплексу „Авале“ показали да га се под земљом налази још доста. За око годину дана црногорски археолози открили су преко 200 гробова и 50 гробница из грчког и римског периода у којима је пронађено преко 2000 експоната изузетне вриједности. Има ту изванредних примјера керамике, надгробних споменика и урни, али је, свакако, највредније хеленистичко злато.

Археолошка истраживања обављена су и у Старом граду и, након четирине године трагања, одготвута је тајна гдје се налази античка Будва. Екипа београдских археолога, на челу са др Љубишом Поповићем, установила је да се она налази испод данашњег средњовјековног града и да је, највјероватније, потонула у разорном земљотресу 518. године, када су савијени са земљом или потонули Скопље, Рисан, Цават и још неки градови. Приликом сондажних истраживања, у Старом граду је нађено близу 1000 експоната из римског периода.

Сав тај драгоцен и изузетно вриједни материјал налази се код Републичког завода за заштиту споменика културе у Цетињу ради његове конзервације — једна комплетна музејска поставка археолошких предмета, каковом се ријетко ко у нашој земљи може похвалити, чами у депоима. Вјероватно ће проћи још неколико година док она нађе мјесто у будванском музеју. По свој прилици, прво треба обновити Стари град, па тек онда смјестити збирку.

ВОЛИМ СВОЈ ГРАД

На свијету постоји један град, мени најдражи. Лежи на обали мора и има најљепше плаже: Морген, Словенску, Вечићку, Јаз. У његовој непосредној близини налази се и острвце „Свети Никола“, и најљепши хотел на свијету „Свети Стефан“.

Већ погађате: зове се Будва.

Он још увијек није тако лијепо као што је био, јер је преживио априлску катастрофу. Ми смо свједоци његовог рушења. Гледали смо беспомоћно како су падали хотели, како се рушио Стари град Срећом, стиглија је прошла. Остали

су људи, грађани овог града. Као да су Будву од тада још више завољели. Они ће јој убрзо повратити изгубљено и удахнути јој живот.

У моме граду већ су никли нови стамбени објекти. Вриједни немари граде нове хотеле. Ускоро ће отпочети и обнова Старог града, који ће поново постати љепотица Јадрана.

Жељела бих да мој град више никада не задеси земљотрес, да увијек сунце одблескује и да се чује весели жагор туристичког „Стјепа М. Љубиша“ ста. Ана МИТРОВИЋ

„ЗЕТА ФИЛМ“ ЗА ГЛЕДАОЦЕ

Радна организација за промет и производњу филмова „Зета филм“ ове године прославља 25 година рада. Тај јубилеј обилежава настојањима да постигне прве резултате у производњи филмова и настави традицију одбегбљивања што квалитетнијег биоскопског репертоара. Ова организација дала је пуни допринос обилежавању јубилеја наше револуције, учествовањем у реализацији значајног филмског пројекта „13. јул“ о коме је иша јавност већ обавјештавала, а прилику да о њему донесе свој суд имаће у току наредне године.

Љубитељи филма имаће прилику да се у 1982. години упознају с неколико веома значајних и интересантних дјела седме умјетности. Прије свих треба поменути амерички филм „Обични људи“, који је ове године добио четири „Оскара“ — као најбољи филм, за режију, сценарио и за епизодну мушку улогу. Режисер Роберт Редфорд остварио је фино изнијансиран филм о породичној драми.

„Разјарени бик“ спада у групу изузетних филмова и такође је дирљива прича о једном боксеру, односно о његовој каријери од затворске ћелије до свјетског шампиона. Као тумач главне улоге у том филму Роберт Де Ниро добио је ове године награду „Оскар“.

Пољски филм „Грозница“ постигао је запажен успех на Берлинском фестивалу — по мишљењу многих критичара требало је да добије награду „Златни медајед“. Барбара Грабовска добила је награду за најбољу женску улогу.

На биоскопском репертоару наћи ће се и неколико акционих филмова као што су амерички „Балтиморски метак“ — о професионалним играчима билијара, „Обучен да убије“ и „Лавина“, затим комедије „Златне авантуре“ — о животу младих у једном кампу за вријеме школског распуста, „Последњи брачни пар у Америци“, о чијем садржају говори и сам наслов, с недавно преминулом Натали Вуд у главној улози. У филму „Шоу страве и ужаса“ имаћемо прилике да видимо низ најстрашнијих сцена из филмова овог жанра снимљених у току шездесет година. „Леди Дракула“ и „Вампирове љубавнице“ задоволиће гледаоце који у филмовима траже изузетна узбуђења.

За љубитеље карате вјештиничке биће задовољство да виде филм „Змај против кријумчара

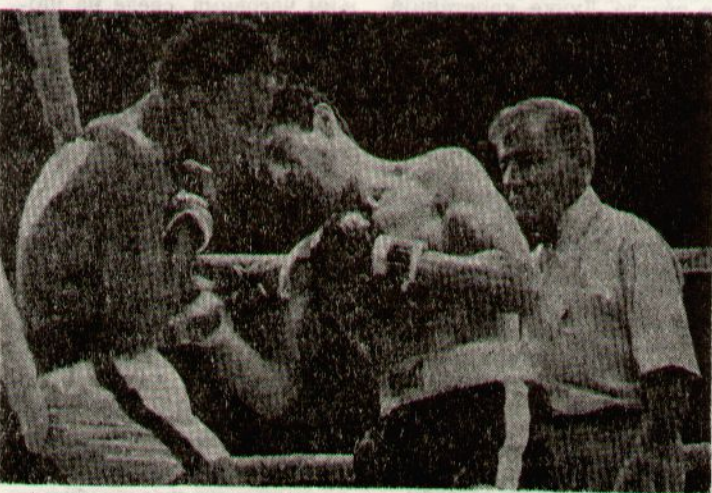
дрогне“ и „Последње поруке Врус Лија“.

„Сјенке једног лета“ и „Прича о дјевојци О“ (оба француска) спадају у групу еротских филмова, веома популарних и код нас и у свијету.

На листи се налази и неколико филмова из продукције источно-европских земаља, као што су бугарски „Све је љубав“, румунски „Микрофонска проба“ и совјетски „Ноћни догађај“.

У свој предлог програма за Феб 1982. године „Зета филм“ је унјела, поред „Разјареног бика“, „Грознице“ и „Обучен да убије“, још и америчко-ирски „Мач краља Артура“, који је награђен као најбољи филм у Канау 1981. године, и „Друштво из Максовог бара“ — хуману и топлу причу о животу инвалида и њиховој борби против судбине.

Гордана Вучићевић

Сцена из филма „Разјарени бик“

БРАНКО ДРАШКОВИЋ

Бранко Драшковић (1912 — 1979) располагао је раскошним талентом новинара, сликара и књижевника, али, од најраније младости сав окренут идејама напретка и револуције, ни један од тих дарова није развио у пуној мјери. Књижевност му је помогла да се упуту колосјек борбеног радничког покрета и да — као комуниста, ратник, дипломата и јавни радник — израсте у самосвојну личност снажне индивидуалности.

Написао је свега двадесетак приповједака у чијем је средишту човјек и његово реаговање на социјалне моменте који га психолошки одређују, односно његови механизми супротстављања таквом одређивању. У причи „Чика Рађенов бол“, коју објављујемо, Драшковић је дао и пуну мјеру свог сликарског темперамента у готово мајсторском опису Светог Стефана.

И острво, ни полуострво. Камена литаца, као божја шака, натоварена тешком тугом града који изумири и гомилом сивих, напуштених кућа, над којима крваве у јулској припечи циглени кровови. То је Свети Стефан. Побјегао испод паштровског присоја од досадне жеге, да се окупа или утопи. Легао у море, предомислио се и сустао — укотвио се. Више се није вратио. Људи га касније везали узаном каменом врпцом за мајчин скут, паштровско присоје. Као убијени галеб, раширио два мртва крила, на која су попадале муве — двије плаже са купачима. Гости на њему сагоријевају од сунца и путености, — безбрижно лешкаре и страствено се љубе. Његови људи рибаре, кад је могуће, а кад је немогуће, броје таласе од Шкоља до Санстефанске пе-

ЧИКА РАЂЕНОВ БОЛ

(ОДЛУМАК)

ћине. Веле да ту море умије бити тако тешкосјено и сулудо, разорна помурена свијест умоболника. Често надувена пучина залаје на сунце и тако би јесно дува на њега, да га претули као петролејку. Санстефански су рибари смежурани, погнут и тихи, живе манастирске маслине просуте овим странама. Задесили се ту, уродили плодом, да би ту и самрли, изрођена маслинова гора. Испијеђену топлу крв и густо, златно маслиново уље однесу далеке барке у неповрат. Нагази се понекад на траг рибарске судбине: на урез имена у камену, или на, до не вјероватности, сјетну причу:

Машта и душа ових људи, широка пучина и тиха мјесечина, крцате су болом, који уједа и гризе за срце, као морска вода раскрваљену рану.

— Добро ти јутро, чика Рађене.
— Дао ти га бог, синко мој.
— Хоћемо ли по једну на зору?
— Може ти бити. ... Годе ми прича и пушење.

Бришемо јутро са отесаних каменних корнижа и сједимо. Чика Рађен пила прстима свјежину зрака, који обећава добар лов и тиху пучину. Изгубио је очи у каменолому. Пукла је мина. Свијет му се учинио црн, па такав, ето, и остао, кроз сво његово живљење. ... Прича чика Рађен мршав, смежуран и испијеђен, у брању заборављена блиједа промрзла наранџа. Овјештали јакетун и панталоне са укоченим сулунарима ногавица жуто миришу на рибуљ крљушт и изнемоглост, по којима савијен, сољу нагрижен, Рађенов претвезе незнате шаре, као по пергаменту.

Кроз затишје сиједих зидина струје спарушени мириси тропског цвијећа. Лишће на олеандрима трепери, тек поремећени тразију душевног мира. Затрпава нас тишина, мека и паузнаста болесничка вата, — неко нам невидљив преврља душу. Пред нама пуца пучина сребрна и тешка, разлива се испуњено оловом. Небо, плава стакло, излијеђено на мртвим таласима, дефор-

масано и изломљено, као поцијепана једра.

Чика Рађен је миран, од камена уклесан. Заокупља га прича преживјелих бура и стварност гаси у њему сање као вода пламене искре. Та прича бившег човјека и поморца чита се из сваке вијуге на обрима, са срозаног знојава чела, за које се залијепо бршљан просиједе косе. Она и мене заокупља и, кад би ми тијело било челик, а срце камен, и онда би ме Рађенова судбина размекшала.

— Тврђи је човјек од мазије. Кажеш, не би то преживио, а ја, видиш, — све. ... Несрећа прекали човјека да би њим у камен укресао варницу, као огњилом. Сви смо се овдје заплели у биједу, ускочиле рибнице у мрежу. ... Чекамо убој остију, да се смиримо. ... Ја сам остатак овога мора, ових зидина, остатак једне младости, која се расточила по њима. Чини ми се да у сваком куту ових бедема виси дио моје негдашње снаге, распета паучина. Давно је пројездила младост. Онда, кад су у санстефанским водама висиле трговачке катарке, као изломљене стријеле. Кад су се жуљеви од тврдих весала скривали под мирнодопским златом, које се на длаковима жуњало као смирај овог приморског сунца. Тада сам ја са синовима, витким чампресима, јаким бурама пасео мреже до саме Оштре.

Пођеш терзију и кажеш: искрој ми јакетун. Скројиће, сигурно, ни мањи, ни виши, но ти је потребан. И бог ти дарује живот, — скроји га, али ти увијек отијесни судбину. ...

Живио сам, као и сви пучани, од мрежа и маслина. Кап по кап, освајао сам море, пребискао све гребене, док га нијесам упознао као рођени длан. Сједим ја на крми, а четири сина за сијецају веслима. Барка лети и цијепа пучину, утркује се за звијездом што се небом пролива. Пресијецамо конце струја, заобилазимо гребене, а ферал на прави мами за собом јата риба. Носе нас тако злослутне ноћи. Моји синови били вјештији од мора, варали га, — бјежали му с кутњих

зуба, што реку поморци. Стругали мрежама дубине, хватали се у коштац с таласима и, опет, увијек, заједно са сунцем, кидали пољубац ноћи и дана; враћали се влажни и уморни, када су једнако чкиљили праскорорја и гарава стакла на фералу.

Кад се облаци подмукло вуку видиком, а маслиново грање повија за присојем, тада се не крмани пучином, не! ... Тада људи испренио и тешко дишу над веслима, као делфини, а вали се титрају барком, као јесен опалим лишћем.

— Дјецо, кад море зове, не идите му, тада је вријеме за суд божји, — рекао сам ја. — Јачи смо ми, но море. ... Круха отишли на рибаре. Ја и Нико, најмлађи ми син, остадосмо да излемо и тишћемо маслине. Вило је црно, као у паклу. Кроз слијепу ноћ су страшно урликали вјетрови и таласи. Пећине су рикале и муње крстарице помрчином. Ни вапаја се људског није чуло, а сјутрадан је сунчани зрак запео за олупину барке мојих синова. Она се утучено вукала модрином мора, тужна напуштена дјевојка, док се покајнички урнебес помажниталог мора стишавио.

Двије руке не отму мору хране за неколико трбуха, — мислио сам ја на сина Ника, кад је људе са Светог Стефана за сјењивао блесак америчког злата, баш као што свјетлост с прове рибарске лађе засјени јата риба. ...

Сви путеви што воде у смрт мађијски свијетле.

Око Свете Госпоје, са палубе прекоатлантика је тромо и жалобно махала Никова марама, мајчино ударије, док се писак сирене завлачио у моје груди и змијски се клупчао око уцвијељеног срца.

Тако је отишао преко седам мора. ... Добио сам три листа у којима ме радовао добрим здрављем и „нековима“, одмјена моја. А послјије сам од једнога пријатеља из Америке добио црне гласе:

— Несрећног Ника је затрпала земља. ...

— Ето, тако ми се изгуби у далеку свијету задња нада. ... — прича чика Рађен скоро хладно, без суза и великих грчева на лицу.

Ј. ТЕОДОРОВИЋ

УЗ 20-ГОДИШЊИЦУ СМРТИ БРАНКА МИЉКОВИЋА

НА РУБУ НАДЕ И БЕЗНАЂА

ПЈЕСНИК СНАЖНОГ ИНТЕЛЕКТУАЛНОГ ПОГЛЕДА НА СВИЈЕТ, чија је основна преокупација драма егзистенције и њен филозофски аспект, Бранко Миљковић (1934 — 1961) је чедо романтизма. Као и његов имењак на почетку најмлађег вијека, он је прерано отишао из живота. Док је првог покосила туберкулоза у двадесетдеветој, други је у двадесетседмој својевољно отишао из живота. Нису они били једини — за романтизам је неко рекао да је по много чему демонски покрет: многе романтичарске пјеснике Европе покосила је смрт или уграбило лудило, и то сувише младе и сувише спремне на велика дјела — као кад младо класје поломе буре које су сами засијали. Оставши до краја вјеран изазовном патосу на рубу наде и безнађа, Бранко Миљковић је сагорио у нескладу између свог пјесничког субјекта и свијета.

Бранко Миљковић је спадао у оне пјеснике, који су сопствену пјесничку ријеч испуњавали бригом за смисао поезије. У књизи „Узалуд те будим“ (штампаној 1957, када је пјесник имао 23 године) поетско је згро представља сонетни вијенац „Трагични сонети“ којим се у неку руку суштински ставља митска копрена на композиционо и верификацијско начело сонета и истражувају могућности овог класичног пјесничког облика. Већ овим циклусом најављује се пустошина којој ће пјесник остати вјеран до свог краја.

У књизи „Ватра и ништа“ налазимо следећа поетска је згра: „Ариљски анђео“, „Утва златокрила“, „Ноћ јача од света“ и „Море пре него што усним“. Прво „Ариљски анђео“, је пој у славу невидљивог, поема чистих противрјечности у којој је Миљковић желио да докучи тајне почетка и настајања.

Једанаест пјесама у циклусу „Утва златокрила“, са којима се може поредити по дмету још само пјесма „Мо-

И тако будућност мрачној нади поста
Сужањ и талац зло животу верно.
Грлицу опева камење што оста
У пределу који расте лаковерно.

Јеси ли жив стуб града или мртва
Бели бедем дојиш превару све већу?
Празно име наде и прелепа жртва
У зиду без звезда праведно се срећу.

Тела чистијег од изгубљених речи гори
Дан после времена кога се сви боје,
Ноћ низ Бојану отиче у твоје
Срце продано несигурној зори

Трговци часни што купују ватром
Из твојих руку истинито благо
На твоје тело град цртају јатом
Жртвених ждралова умилјатом снагом.

ре пре него што усним“, представљају круну Миљковићевог стваралаштва. Свака пјесма има по шеснаест стихова, свака се пројектује на митско-историјском фону. Има се утисак да су све нерастављиве на саставне дјелове и да су, као добро извезен украс, сачињене од једног јединог конца, једне једине мисаоне нити, само једне мелодијске жице. „Гојковица“, „Болани Дојчин“, „Слуга Милутин“, „Утва“ и „Равијојла“, постављене на мотивима јуначког епа и митским ликовима, изражавају на особен начин поетско виђење историје.

Бранко Миљковић

„Море пре него што усним“ је у основи алегоричка пјесма у којој се изражава криза слике свијета — непостојаност, пролазност и вјечна промјена у космосу.

У књизи „Поријекло наде“, чије је поетско језгро циклус „Критика поезије“, суочавамо се са сасвим другачијим Миљковићем: умјесто заноса и страсти, умне и језичке згуснутости, налазимо стихове пуне ироније, сарказма, горчине и исмијавања пјесничког задатка и дјела.

Миљковић се бавио гакоће, критиком и преводилачком дјелатношћу. У критикама иступа као човек који, на основу сопственог, говори о туђем искуству, а то чини благонаклоно, танано и сугестивно.

Писао је и о домаћим и страним писцима и о пјесничкој умјетности, преводио са руског (Брјусова, Влока, Пастернака, Мајаковског, Осипа Мандељштама), француског (Малармеа, Рембоа, Верлена, Мареаса, Валерија, Елијара), затим Фокнера, Короља Ача, Цанкара и Кајуха.

За успомену и дуго сјећање

Снимљено уочи Дана Републике, приликом пријема у пионирску организацију

УЗ 22. ДЕЦЕМБАР

ТИТОВА АРМИЈА МИРА

Пролазили су вјекови, а наша земља, која је дуго била плићен окупатора, коју су ти зли људи покушавали да згазе, успјела је да израсте у слободну земљу среће и радости. „Лидеја је наша земља, Југославија на Балкану“.

Део наше слободе, дио Југославије чини армија, југословенска, народна... Она нас чува, поред ње ми безбрижно растемо. На сваком кораку смо сигурни, јер осјећамо и знамо да Армија над нама бди као њежна и брижна мати.

Данас је наша Армија опремљена најсавременијим наоружањем. Она је наш понос пред свијетом.

Почела се стварати од прве устаничке пушке, онда кад се народ одлучио за борбу. Трновити путеви, пуни бола и патње, били су једина веза наше војске са слободом. Успјели су: љубав према домовини претворила је трње у ружу, патњу и муку у слободу и безбрижност.

Двадесет други децембар прославили смо као Дан Југословенске народне армије. Евоцирали смо успомене на војску која се борила за наше свјетлије

јутро и нашу срећнију будућност.

Татјана Грговић,
Основна школа „Мирко Срзентић“

Чувар нашег дјетињства

Бити Титов војник, бранилац слободе, велика је част. Армија, Југословенска народна Армија, бди над нама: све што волимо и цијенимо, она чува. Чува наше снове и нашу младост — и маму, и тату, и брата, и секу.

Кад помислимо на Тита и његову Армију, сјетимо се партизана, народноослободилачке борбе, крви и изнакажене дјеце, убијене на злочиначки начин.

И, стварно, колико је дјеце убијено?

Колико се дјеце прикључило партизанима, заборављајући игре, лопту, праћку, које, топлу вечеру и меку постелу? А за све је крив рат. Шта се лијепио у рату догоди? Ништа! На све стране само крв, смрт, глад, болест и плач.

И данас се воде ратови. Утркују се у производњи пуколарног оружја. А зар није доста смрти? Доста је, наравно, да је доста, и сувише ју је.

Наша Армија се бори за мир. Зато су сви младићи, који носе војничку униформу, поносни, јер су браниоци отаџбине и свјетског мира. Ја сам већ нестрпљив и једва чекам да постанем Титов војник.

Саво ВУЛИНОВИЋ
Основна школа „М. Срзентић“

Борци за мир

Драги војничке из Београда, Загреба или било којег мјеста наше земље, честитам ти твој и наш празник, празник твој јединице, касарне — празник наше Армије.

Колико пута те сретнем, војничке, и хоћу нешто да ти кажем, али глас ми занијем — гледам те као брата, друга и учини ми се као да сам те септембра ове године отпратила на воз, бришући марамицом стидљиве сузе, које нису биле само сузе љубави, већ сузе поноса и радости, јер и ти си војник, као и многи други прије тебе. Али, ти си борац за мир.

А ви, војници народно-ослободилачког рата, да ли ме чујете? Хвала вам за веселе игре, мир и слободу коју сте нам донијели, а коју ћемо знати цијенити и бранити.

Ти знаш, војничке, а знам и ја, који је наш циљ и куда он води — томе нас је учио наш Тито. Знаш шта је мир и ко су борци за мир, то си ти и твоји другови — то смо сви ми. И ја ћу једног дана, ако затреба, стати поред тебе. Немој да мислиш да нећу моћи да устајем рано и издржим напоран марш.

ДАНКА ФРАНИЧЕВИЋ

ДВИЈЕ ПЈЕСМЕ

Вукица

— УЗ 40-ГОДИШЊИЦУ
ЊЕНЕ СМРТИ —

Наша је Вукица
одважна била,
о миру и срећи
сан је смисла.

Са нашег мора,
кћи приморског крша,
постала је херој
спреман да јуриша.

Борила се за једнакост
мир и братство
за живот лепши
највеће богатство.

Страшно су је мучили
смрћу јој пријетили
Никог није издала
пркосно је ћутала.

Нека сви знају:
мирна буди земља наша

јунаци, као Шуња
увијек те чувају.

Сузана МИЈАТОВИЋ
ОШ „Стјепан М. Љубиша“

Порука

Вама који правите бомбе,
иако сам мала,
шаљем велике молбе.

Нека се домовина моја
увијек умива у роси,
нека јој цвијет слободе
увијек буде у коси.

Не желим да се
једног јутра, као некад,
моја домовина пробуди
у јеку бомби ваших,
и зато уништите
гомиле бомби страшних.

За ово што сам рекла
ја вас најискреније

молим,
јер ја домовину своју
највише волим.

Симона ЉУБИША
ОШ „Стјепан М. Љубиша“

НА КРАЈУ СЕЗОНЕ
У ДРУГОЈ ЛИГИ

„МОГРЕН“ ОЧЕКУЈЕ БОЉЕ ПРОЉЕЋЕ

Фудбалери „Могрена“, за вршили су полусезону на два наестом мјесту са исто толико освојених бодова и негативном гол-разликом.

Стартовали су изванредно. Ни највећи оптимисти ни су очекивали бодове на страни у првим колима. Но, како је првенство одмицало, тако су и игре биле слабије, а тиме и резултати. У стручном штабу такав развој догађаја образлажу чињеницом да је на старту тим био комплетан, да су потом уследили повреде, што је условило да се тим често мијења. Уз то, несрећна ситуација у клубу, у првом реду недостатак финансијских средстава, утицало је да се створи и психолошка несигурност. Тако је Башић, због недисциплине, а дјелимично и незадовољан, напустио клуб као и Стругар који је сам одлучио да промијени средину.

Резултате не треба подцјењивати. Бодовна залиха није велика, али је овај тим показао да

може да се носи и с најбољим екипама Друге лиге. То најбоље потврђују резултати у купу: У двани су у педесетини финала купа елиминисали тим „Вележа“ који је прошле године био побједник нашег купа, а тек на пенале је у Београду елиминисан од друголигаша „Рада“ који спада међу најбоље екипе у лиги.

Према оцјени шефа стручног штаба Бора Дазовића Слободан Ђуретић је одскакао од осталих током првенства. Задовољили су Рашић, Павићевић, Новаковић, Калезић, Барјактаревић, Мишко и Андрија Пејовић, док се знатно више очекивало од Шаботића, Думнића, Вујовића, Маловразића и Радојевића.

— Имамо добар распоред у прољеће и настојаћемо да га што боље искористимо. Током зимске паузе настојаћемо да се тим што боље припреми и консолидује, како би играчи што спремије дочекали првенствене борбе за бодове у јесећем дијелу првенства. Вјерујемо да је прољеће наша шанса — да ћемо изборити опстанак у лиги што би био изванредан успјех.

С. Г.

Репрезентација Југославије борави у Милочеру

У Милочеру бораве чланови наше најбоље фудбалске селекције: Владимир Петровић, Ненад Стојковић, Велимир Зајец, Сафет Сушић, Предраг Пашић, Иво Јеролимов, Златко Кривошић, Топлак и Пантелић, који је Стојановић, Иван Пудар, Ивица Шурјак, Драган Пантелић, Бакид Халилхоџић, Едhem Шљиво, Ратко Свилар, Јурица Јерковић, Иван Булан, Милош Хрстић и То мислав Ивковић.

Ту су и чланови стручног штаба: Миљан Миљанић, Вилотић, Топлак и Пантелић, који је задужен за рад са голманима, љекари др Ђорђе и др Арсланагић, као и физиотерапеути Чачковић и Арсланагић.

— Изузетан амбијент милочерског парка учинио је да се ради веома добро. Поред травнатих терена користили смо пјешчане плаже, затим фудбалске терене у околини. Оно што бих хтио посебно да подвучем то је изузетно гостопримство које нам је указано како у вили „Милочер“, тако и у цијелој комуни чији су нас представници редовно по сјећивали и трудили се да нам се омогуће што бољи услови за рад и одмор. Атмосфера је заиста била права домаћинска, а то смо управо жељели — рекао нам је Миљан Миљанић.

С. Г.

ШАХ

Позив Карпову

ООУР „Хотели Бечићка плажа“ упутила је позив свјетском шампиону у шаху Анатолију Карпову да буде њен гост. Повод за позив је изјава коју је свјетски шампион дао након меча у Мерау „како је провео веома лијепе тренутке на Приморском приморју и да би желио да се поново нађе на овом дијелу обале“.

ХУЛАК И ЦЕБАЛО ОПЕТ У БЕЧИЋИМА

Шаховски велемајстор Крунослав Хулак и његов суграђанин, интернационални мајстор Мишо Цебало, највјероватније ће се поново наћи у Бечићима.

Они су, као што је познато, на зонском шаховском турниру ФИДЕ, који је у ок

тобру одржан у хотелу „Белви“, подијелили друго и треће мјесто. Да би се знало ко ће бити наш први представник (прво мјесто освојио је велемајстор Драшко Велимировић) на Међузонском турниру за првенство свијета потребно је да њих двојица након одиграју четири партије.

— Спремни смо да тај меч организујемо у периоду од 15. марта до 31. октобра у било којем од наших пет хотела. Наравно, обезбјеђујемо бесплатан пансион за играче, као и наградни фонд за побједника у износу од 15.000 динара, рекао нам је Ратко Вукчевић, директор ООУР „Хотели Бечићка плажа“.

Г.

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЕЂИВАЊЕ

Велики кашаљ (рикавац, стручно: пертусис) је заразна болест која се често среће и врло лако преноси. Оболијевају нарочито најмлађи, у првом реду школска дјеца. Довољно је да једно дијете у разреду добије велики кашаљ, па да се сва остала заразе. Ту није потребно да болесник дуго времена буде у додиру са здравом дјецом, па да на њих пренесе заразу. Довољна је једна једина посјета, некада само сусрет од неколико минута, нарочито у првим недјељама болести, па да се она шири. Пред крај саме болести, то јест послије пете недјеље, болесник више није опасан по околину. Велики кашаљ се изузетно срета међу одраслима, и то обично међу онима који га нијесу одболовали у дјетињству.

Проузроковач болести је паразит.

Велики кашаљ је лако препознати — дијете се „зацијени“ од кашљања. У почетку болести оно почиње да кашљуца, затим да кашље све јаче. Према начину кашљања болест се може подијелити на три периода: катарални, конвулзивни и декрементни или регресивни.

У првом периоду, који траје 10—14 дана, дијете више кашље ноћу него дању, али кашаљ више личи на онај у бронхитису и назебу. Затим наступа други, конвулзивни период када дијете кашље (риче) у нападима. Дијете почиње да кашље из сна, и то све јаче и јаче, тешко дисање, нема ваздуха, хоће да га удахне, али му кашаљ не дозвољава. Оно постаје црвено у лицу, добија се утисак да се гуши, затим помодри и исколачи очи. На крају напада чује се крик у виду жукуријекања или рикања, дијете удахне ваздух, али се обично тај удисај завршава повраћањем. Лице је често поднадушено, а очи капљи су напечени. Дешава се да се приликом напада и језик озлиједи — на његовом врху или под језиком ствара се мања или већа раница која лако крвари. Чим напад престане, дијете поврати много слози, каткад измијешане са храном, и њему је до следећег напада много олакшано.

Према броју напада одређује се тежина болести: гдје у 24 часа нема више од пет до десет напада каже се да је случај лак, осредњи је када се у току дана и ноћи јавља 15—20 напада, а тежак гдје има 30 напада.

Конвулзивни период траје двије до три недјеље, а затим напади постају све ређи и блажи, то јест наступа трећи или декрементни период. Тада се дјетету враћају апетит и расположење.

ВЕЛИКИ КАШАЉ

Ако прође без компликација, велики кашаљ није теже обољење, али, у неким случајевима, може да буде и судбоносан, нарочито код слабуњаве и дјеце која нагињу туберкулози.

Најчешће компликације су бронхитис, упала плућа, бронхиолитис и емфизем. Неке од њих могу да имају фаталан исход.

Најуспјешнији лијек је — ваздух, што значи да дијете за вријеме болести треба што више да буде на ваздуху, и то дању и ноћу. Препоручује се промјена ваздуха, која има благотворно дејство. Ако је дијете мало или су напади кашља чести и тешки треба давати ињекције стрептомицина или хлорамфеникол у праху, односно у виду сирупа. Као предхрана, препоручује се вакцина против великог кашља.

О Г Л А С

РАДНИЧКИ САВЈЕТ ООУР ЕЛЕКТРО-ДИСТРИБУЦИЈЕ „БУДВА“

О г л а ш а в а

продају путем јавне лицитације „Застава 101“ КО 203-17, произведене 1976. год. неисправна почетна цијена 25.000,00 динара.

„Пони експрес“, неисправан, почетна цијена 2.000,00 динара.

Право учешћа имају сва правна и физичка лица уз уплату 10% од почетне цијене, као кауцију.

Лицитација ће се одржати дана 28. XII 1981. године са почетком у 10 часова у кругу ООУР Електродистрибуције „Будва“.

Возила се могу, видјети сваког дана од 6 — 14 часова.

Кутак за разоноду

КАЗАЛИ СУ...

Двије врсте пастира

ЖАН ПОЛ САРТР: Има двије врсте пастира — они који се интересују за вуку и они које интересује овчје месо. Али, никога од њих не интересују овце.

ЕЛЕОНОРА РУЗВЕЛТ: Ако васпитамо дјечка, ми смо васпитали једног човјека. А ако васпитамо ћерку, онда смо васпитали једну цијелу породицу.

БИНГ КРОЗБИ: Ако видите неког човјека како отвара својој жени врата на аутомобилу, то значи или да има нову жену или нови аутомобил.

БЕРНАРД ШО: Новац премало вриједи оном ко га има превише.

ГВАРЕСКИ: Дипломата је човјек који отворено каже оно што не мисли.

ВИНА ЛОЛОВРИЋИЋА: Софија Лорен гријеши што толико мршави. На крају ће личити на војводу од Виндзора.

ФРАНСОАЗ САГАН: Кажу да сам имала велики утицај на омладину. То није тачно. Напротив, омладина је имала велики утицај на мене.

АНЕГДОТЕ

Да се почне од — краја

Епирског краља Пира, који се спремао за рат против Римљана, упита његов пријатељ и савјетоодавац Цинеа:

— Краљу мој, какве користи имаш од рата?

— Надам се да ћу освојити Италију — одговори Пир.

— А онда?

— Освојићемо Картагину и Африку.

— Шта ћемо урадити када све те земље буду под нашим влашћу?

— Онда ћемо поћи на Македонију и друге земље.

— А када будемо освојили читав свијет?

— Онда ћемо живјети срећно, уживати заслужени одмор и весело причати с пријатељима.

— Али, краљу мој, зар не бисмо могли почети са тиме што чуваш за крај.

АЛЕКСАНДАР ВЕЛИКИ И ГУСАР

Александар Велики за мјерао је неком гусару због његових злих дјела.

— Ја сам гусар — одговори му овај — само стога што имам један брод. Да имам флоту као ти, био бих освајач.

ОДГОВОР

Један господин се сваке вечери поздравља са својом женом ријечима:

— Лаку ноћ, мајко четворо дјеце!

Њој досади да то слуша, па му једне вечери одговори:

— Лаку ноћ, оче једног дјетета!

РАЗЛОГ ЗА СВАЂУ

— Чујем синоћ како се свађате са женом — обраћа се комшија комшији. — Је ли бар било око чега значајног?

— Ништа нарочито. Тврдила је за једну плавушу, коју смо среди на улици, да је веома zgodна...

— А ви?

— Ја сам се само сложио с њеним мишљењем.